Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتاب نوم:تصوف او عرفان

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله وکفی واالصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی امابعدمحترمومسلمانانوورونړولکه څرنگه چی تاسی وینۍ چی پراسلام اومسلمانانوباندی له هره طرفه دانکاراواعتراض لاری په موجوده دورکښی راخلاصی سویدی په همدې ابتلا کښی علم طریقت اوتصوف کو م چی داسلام اوداسلامی علوممغزدی اوهمدارنگه اولیاءالله هم راشکیل سویدی کوم چی الله ته دورتیرواومقربوبندگانوله جملې څخه څلرمه برخه ده چی نبیان صدیقان شهداءاوصالحین دی کوم چی الله پاک ددوئ په باره کښی فرمایلی دی ،فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین، ځکه چی له یوې خواتصوف ،طریقت اواولیاءالله تش په نامه پیران اومریدان کوم چی په باطن کښی ټگان اودطریقت اوداولیاؤدښمنان دی بدنامه وی لکه چی دهمدغسی ټگانوپه باره کښی مادابیت ویلی دی،

اذکاردلطائفوکه ظاهره بل ته ښه یې،په گیډه کښی سری خفی اخفی وهی په بډه،اوله بلی خوادڅلورومذهبودښمنان وهابیان وغیره پرطریقت اوپرولیانودخدای پاک کوم چی مولانا رومی ددوئ په شان کښی فرمایې،

اولیا راهست قدرت ازاله، تیرجسته بازگرداندزراه،

قسم قسم طعنونه وایې اوله بیحیایې څخه ډکی خبری دتصوف اودولیانوپه شان کښی کوی موږیوځل په خوادبینواپه ویب سائټ کښی دتصوف اوعرفان لړی پیل کړی وه خوله بده مرغه څه عوارض ووچی دالړی پاته سوه اوبیامحترم خالد هادی حیدری صاحب دمتدینومسلمانانوپه خواهش موږته داخبره عرض کړه چی دالړۍ بیرته پیل کړونودادۍ ستاسی مسلمانانوورونړودنفع په خاطرمودالړی پیل کړه چی ان شاءالله په دې سلسله کښی به داسی موادووینۍ چی نه به سترگولیدلی اونه به غوږواوریدلی اونه به چاپه خوب کښی لیدلی وی خواول دتصوف داهدافوپه اړه معلومات درکوم ځکه چی دیوشی دحسن اودقبح دپیژندلویوه لاردهغه شی دهدف پیژندل دی،محترمومسلمانانوپه اجمالی ډول چی درته ووایم نودتصوف اوعرفان اودطریقت هدف دانسان تخلیه اوتحلیه ده یعنی دانسان وجوداوباطن له بدواخلاقوڅخه لکه حسد،بغض،بخل،ریا،کبر،عجب وغیره څخه پاکول اودارنگه دانسان وجوداوباطن په ښواخلاقوسره لکه اخلاص،تواضع،حسن نیت ،له خالق اومخلوق سره صحیح تعلق ،وغیره ښائسته کول دی اوپه تفصیلی ډول ئې دنومونی په توگه ځینی مهم هدفونه درته ذکرکوم.

د تصوف اوعرفان له تفصیلی اهدافو څخه لومړئ هدف:

محترمو ورونړو! د طریقت او د تصوف له تحلیلي او مفصلو اهدافو څخه ړومبنۍ هدف دادئ چي د انسان د زړه اصلاح وکړي . نو دلته په کارده چي اول په دې ځانونه خبر کړو چي د انسان د زړه اصلاح د شریعت له نظره په څونه اندازه کښي مهم او ضروري کار دئ . د دې لپاره چي د تصوف او طریقت د شان عظمت او فیض او برکت ښه راته واضح سي ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو داسلام پیغمبر په یوه مبارک حدیث کښي چي امام بخاري ئي د صحیح بخاري په کتاب الایمان کښي ، او امام مسلم ئي په باب� أخذالحلال وترک الشبهات � کښي روایت کړیدئ) فر مایلي دي : اَلا اِن في الجسدِ مُضغَةَ اِذَا صلحتْ صَلَحَ الجسد كُله و اِذا فسدت فسدَالجسد کله اَلَا و هي القلبُ . یعني خبردار اوسی په دې چي بې شکه په بدن کښي د انسان یوه ټوټه غوښه ده کله چي دا غوښه سمه سي نو ټول بدن سمیږي ، او که دا غوښه فاسده او خرابه سوه نو ټول بدن فاسد او خراب ګرځي خبردار ! دا ټوټه غوښه د انسان له زړه څخه عبارت ده . په دې مبارک حدیث کښي د اسلام پیغمبر د زړه په باب و انسانانو ته عموما ، او و مسلمانانو ته خصوصا دوه قسمه تعلیم ورکړئ دئ : اول دا تعلیم چي د انسان زړه هم سمیږي او هم خرابیږي . دوهم دا تعلیم چي د انسان نور ټول بدن او دارنګه د بدن ټول أعضاء په سموالي او په خرابوالي کي د انسان دزړه تابع دي ، که زړه سم وو نو ټول بدن به ئي سم وي ، او که زړه خراب وو نو ټول بدن به ئي خراب وي .

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئي ذکر راغلئ دئ داسلام پیغمبر فرمایلي دي : بې شکه دغه زړونه د انسانانو په دې ډول زنګ نیسي لکه څنګه چي أوسپینه � حدید� زنګ نیسي ، په اصحاب کرامو کښي یوه سړي له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي ای دخدایٔ رسوله ! دغه زړونه چي زنګن سي یعني د ګناهونو او رذیلو اخلاقو په وجه نو بیا به په کوم شي سره دغه زنګن زړونه بیرته صفا کیږی ؟ د اسلام پیغمبر په جواب کښي ورته وفرمایل : چي د مرګ په ډیره یادونه سره ، او په تلاوت دقران کریم سره.

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئي روایت سوئ دئ ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : خبردار ! هرشي لره یو صفاکونکئ سته او د انسانانو د زړو صفاکوونکئ د الله �جل جلاله � ذکر دئ . همدا سبب دئ چي د طریقت په سلسلو کښي د� نقشبندیې � طریقي استاذان په اول نوبت کښي و مرید ته د قلبي ذکر وظیفه ورکوي ، مولانا �جلال الدین رومي رحمه الله � په مثنوي شریف کښي په دې ارتباط داسي فرمایلي دي :

آئینه کز زنګ و آلایش جدا است پر شعاعِ نورِ خورشیدِ خدا است

یعني دکوم انسان چي د زړه هنداره له زنګو څخه د بدو اخلاقو او اعمالو جلا او پاکه وي نو هغه به د الله �جل جلاله� له تجلیاتو او أنوارو څخه ډکه وي .

ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو دتصوف او عرفان په تيره برخه کي موږ وتاسي ته دطريقت ړومبنۍ هدف چي عبارت دی له اصلاح څخه دزړه بيان کړ ، اوس د طريقت د دوهم هدف او غرض په بيان شروع کوو ۰

د طريقت دوهم هدف دادئ چي له انسان څخه په اعمالو کي دنيت خرابي ليري سي او انسان په ټولو اعمالو کي دښه نيت خاوند وگرځي په دي ډول چي انسان هر شرعي عبادت او عمل کوي نوپه هغه نيت سره يې وکړي کوم چې همدغه عبادت او عمل دهغه تقاضا کوي قدرمنوورونړولکه څنگه چې بزرگانودطريقت اوشريعت ذکرکړی دی چې طريقت دشريعت خادم دی په حاق دواقع اونفس الامرکښی همدغسی خبره ده ځکه هرحکم چې شريعت صادرکړی وی نوتصوف اوطريقت په دې باره کښې زياراپستلی اوباسی يې چې مسلمان دهغه حکم وداسی عملی کولوته چمتوکړی چې په اعلی درجه عملی کول وی،چی ددې يوه بيلگه په ړومبۍ برخه کښې دتصوف اوعرفان تيره سوه اودوهمه بيلگه يې دادہ په دې برخه کښې وتاسی ته ترتحقيق لاندی ده په خلاصه ډول بايدووايم چې شريعت پردې خبره باندی په اخيره درجه کښې تاکيداوټينگارکړيدی چې مسلمان چې هرشرعی عمل کوی نوضروربه په هغه کښې د ده نيت صحيح وی اوبا الفرض که يومسلمان يوشرعی عمل په فاسدنيت سره وکړی نوعمل يې باطل دی اوودته به ددغه فسادجزا هم ورکړه کيږی مطلب دشريعت له نظره په اعمالو کښي د نيت ښه والئ په اول قدم کښي ضروري گڼل سويدئ ، او د عمل او عبادت ثواب او صحت الله جل جلاله پر نيت باندي موقوف گرځولئ دئ ،لکه چې داسلام پيغمبر په يوه متفق عليه حديث کښي فرمايلي دي (انماالاعمال بالنيات وانمالکل امرء مانوی) يعني بې شکه خاص دا خبره ده چي عملونه تر نيتو پوري تړلي دي ، او هرسړي لره به هغه شئ پلاس ورځي کوم چي ده يې نيت کړئ وي ۰ دغه مبارک حديث په دې سبب د اسلام پيغمبر وخلگو ته وفرمايه چي يو نفر چي د›مهاجر ام قيس په نامه ياد سوئ دئ په مکه شريفه کښي ويوې ښځي ته چي په ام قيس سره مشهوره وه راغئ او ورته يې وويل چي له ما سره نکاح وکړه ! هغې ورته وويل : چي زه له مکي څخه ومدينې ته په هجرت روانه يم نو که ته هم هجرت راسره کوې نو بيا زه هم نکاح در سره کوم ، نوبيا دغه سړئ هم و مدينې ته په هجرت راغئ خو په دې نيت چي دغه ښځه لاس ته راولي ، نو کله چي د اسلام پيغمبر له دغه حاله څه خبر نو يې دغه مبارک حديث وفرمايو ، په دې مبارک حديث کښي دا مضمون هم راغلئ دئ چي نو دچاکه هجرت وخدائ او ورسول ته وو نو دخدائ او د رسول په نزد هم دده هجرت و خدائ او رسول ته بلل کيږي او هجرت يې مقبول دئ ، او د چا چي هجرت و دنيا ته وو چي حاصله يې کړي ، او يا يې و ښځي ته وو چي په نکا ح ئې کړي ، يعني په هجرت کښي يې نيت د دنيا يا د ښځي کړيوو نو دخدائ په نزد دده دغه هجرت وهغه شي ته بلل کيږي کوم چي ده يې نيت کړئ وي او په الهي در بار کښي کوم ارزښت او مقبوليت نه لري ۰

محترمو وروڼو ! ځموږ د امام اعظم رحمه الله د مذهب مطابق کوم اعمال چي اعمال مقصوده بلل کيږي دهغو صحت او په هغو عملو سره ثواب گڼل دواړه پر صحيح نيت باندی موقوف دي ۰ اعمال مقصوده لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج ۰ او کوم عملونه چي له مقصوده عملو څخه نه وي لکه اودس ، نو دهغوئ صحت پر نيت باندي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موقوف نه دئ ، او ثواب حاصلول د هغو عملو په ذریعه پر نیت باندی موقوف دئ٠او په یوه عمل کي چي د ډیرو شیانو نیت سړئ وکړي نو د هر نیت په بدل کي ثواب ورکیږي ، د مثال په ډول یو سړئ ومسجد ته ځي نو په دغه تگ کښي د جماعت د لمانځه نیت وکړي او دارنگه د مسلمانانو وروښو دملاقات نیت وکړي ، اود مسلمانانو کلیوالو د جوړ او ناجوړ د پو ښتني نیت وکړي ، او دارنگه نور ښه نیتونه وکوي نو د دغو ټولو نیتو اجر او ثواب الله تعالی ورکوي ، او که یواځي د جماعت د لمانځه نیت وکوي نو بیا یواځي د جماعت د لمانځه د نیت ثواب ور کول کیږي ٠ په هر حال په طریقت کښي د طریقت د استاذانو دوهم هدف دادئ چي مسلمانان له فاسدو ، او خرابو نیتو څخه وژغورل سي او په ټولو طاعتو ، عبادتو ، او عملو کښي د صفا او ښه پاک نیت خاوندان وگرځي ٠ د اسلام پیغمبر فرمایلي دي : نیت المؤمن خیر من عمله یعني د مومن او مسلمان سړي نیت دده تر عمل بهتر دئ ٠ په شریعت کښي دا مسئله هم سته چي که یو بې وسه مفلس سړئ په زړه کښي په ټینگه سره داسي نیت او اراده راوگرځوي چي کاشکي ما یو ارب روپۍ درلودلاۍ او دغه ټولي مي دخدایٔ د رضا لپاره صرف کړي وایٔ او دخدایٔ ج په نزد دئ صادق وي په دغه نیت کښي نو الله پاک وده ته د هغومرو روپو چي دخدایٔ جل جلا له لپاره صرفي کړایٔ سي ثواب ورکوي ٠ محترمو د تصوف اوعرفان او طریقت دوهم هدف دادی چی دحسن نیت په داسي شرافت سره انسان شرافت مند وگرځوي کوم چی شریعت وهغه ته ددونه زیات تاکیدپه نظرسره کتلی دی٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف اوطريقت له عمده اومهمواهدافوڅخه دريم هدف دادی چی سالک اومريدودي ته هڅه وی چی په شپږقسمه مرابطومشرف سی اوپه عمل کښی ئې راولی اوکله چی يوانسان دغه شپږقسمه مرابطې عملی کړی نودی دالله په دغه حکم سره ،چی ياايها الذين آمنوا ادخلوافی السلم کافة،مل کونکی وګرځېدئ اوکامل مومن اومسلمان ورڅخه جو ړسو دغه شپږ قسمه د مرابطې کومی چی بيان بې په راتلونکو برخوکښی ان شاء الله درته راسی په دې خاطر د طريقت مشائخو �رحمهم الله � وضع کړي دي چي په مريدانو کښي دالله پا ک ويره اوله الله څخه ډارددوئ په زړونووکښی دغريزي قوې په شان راسخ وګرځی اودارنګه ئې دددغومرابطوپه وضع کښی دامقصددی چی په سبب دعملی کولوددغومرابطوپه سالکينوکښی د دې ملکه ، او قوه پيدا سي چي بيا دوی و کولائ سي چي خپل ځانونه او نفسونه له �هوا� يعني له نفسي ناروا خواهشاتو څخه په سهولت او اساني سره وساتي ،ځکه لکه څرنګه چي له الله (جل جلاله) څخه ويره په انسان کښيد دغو شپږ قسمه مرابطوپه وجه قوی کيږی اوپيداکيږی ، دارنګه دغه شپږ قسمه د مرابطې د عملي کيدو په صورت کښي انسان په ترک د هوا ، او په منع کولو د خپل ځان د نفس د ناروا خواهشاتو څخه موصوف ګرځوي ، او دغه دواړه صفتونه يعني خوف له الله څخه او منع دنفس له هوا څخه ـــ هغه عظيم بنيادي صفتونه دي چي الله پاک مَدار د دخول د جنت ګرځولي دي ، لکه الله (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {و أما مَن خاف مَقام ربه ونهى النفس عن الهوى ، فإن الجنة هي المأوى } يعني هر څه چي هغه څوک دی چي ويريدلئ وي ـــــ يعني په دنيا کښي ـــ له دريدو دده په حشرګاه کي لپاره د حساب د � رَب �دده ، او منع کړئ يې وي ده نفس خپل له ناروا خواهش څخه نو بې شکه جنت خاص همداجنت ځائ د ورتللو دده دئ .

محترمو ورونو ! � هوا � په لغت او زبان د عربو کښي و سقوط يعني لويدو ته ويل کيږي ، او په شريعت کښي هوا ـــ ميلان ته د نفس ويل کيږي و يوه ناروا او نامناسبه کار ته ، و دغه ميلان د نفس ته ځکه هوا ويله کيږي چي دغه راز دنفس ميلان چي يو څوک عملي کوي نو دغه څوک په دنيا کښي له لوړ مقام څخه و ډير کښته او خسيس مقام ته رالويږي ، او په آخرت کښي به د دوږخ په کندو کښي لويږي . حضرت ابو بکر ورّاق �رحمه الله � فر مايلي دي : چي په د نيا کښي تر هوا خبيث شئ الله (جل جلاله) نه دئ پيدا کړئ . د اسلام پيغمبر په يوه مبارک حديث کښي ـــ چي بيهقي يې روايت کړئ دئ ـــــ فرمايلي دي : چي دري خويونه هلاکونکي دي ، يعني که په انسان کښي موجود سي نو انسان په دنيا او آخرت کي برباده وي ، د اسلام پيغمبر اول له دغو درو خويو څخه ادا خوئ ذکرئ دئ چي انسان د نفس د هوا تابعداري کوي . د طريقت علماوو ترک د هوا ، او نفس را منع کول له تر سره کولوڅخه د ناوړو خواهشاتودنفس دري قسمه کړئ دی : اول قسم دادئ چي انسان له هغو عقيدو څخه ځان و ساتي چي په ښکاره ډول له قرآني اياتو څخه ، او له نبوي أحاديثو ، او إجماع څخه مخالف وي ، دا هغه قسم ترک د هوا او خواهش نفساني دئ چي ددې په وجه انسان �سُني � بلل کيږي ، او که په انسان کښي دغه صفت مو جود نه وي نو بيا دغه انسان يا شيعه ، يا وهابي ، يا سلفي ، اويا بل قسم مبتدِع بلل کيږي او سني نه ورته ويل کيږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

. او دوهم قسم ترک د هوا دادئ چي انسان په دي ډول وي چي دغه دري صفته په ده کښي موجود وي اول دا صفت په ده کښي موجود وي چي کله دده په زړه کښي اندېښنه د يوې گناه پيداسي نو في الحاله يې د خدائ تعالی حساب ورپیاد سي ، او له دغي گناه څخه منع و کړي . دوهم دا صفت په ده کښي موجود وي چي هر هغه شئ چي دهغه په روا والي کښي و ده ته شک او شبهه پيدا سي نو هغه کار پرېږدي ، چي د نبي عليه السلام په مبارکو حديثو کښي و دغه ته ترک د مشتبهاتو ویل سوئ دئ . دريم داصفت پکښي موجود وي چي له هر هغه مباح او روا کار څخه هم ځان ساتي چي له سرې سره دا اندېښنه پيدا کيږي چي که دغه کار وکړم نو خدائ ناخواسته د دي کار په وجه به په يوه ناروا‌کار اخته سم او اعلی قسم د ترک د هوا دادئ چي له انسان څخه نفساني هوا پر مخ ليري سي ، په دي ډول چي دده او دده د نفس مطلب او مقصد هغه شئ و گرځي کوم چي الله پاک په راضي کيږي ، او الله تعالی يې له ده څخه غواړي ، لپاره د حاصلولو د دغه مقام صوفيه رحمهم الله� د � لا إله الا الله � ذکر په کثرت سره تکراره وي ، ا و دغه مبارکه کلمه په شباروز کښي په زرهاوو واره وايي ، سره له دې چي د ويلو په وخت کښي د کلمې په معنی کښي د � لا مقصود الا الله � ملاحظه په زړو کښي کوي . (مجدد الف ثاني شيخ أحمد سرهندي رحمه الله)فرمايلي دي : إن العبدَ مادام في هوى نفسه فهو عبد نفسه مطيع الشيطان { يعني بې شکه يو بنده چي تر څو پوري د نفس په هوا کښي را گير وي نو دئ بنده د خپل نفس دئ ، او فرمانبرداره د شيطان دئ ، او دغه ډېر لوئ دولت يعني ـــ چي ليري کول د هوی د نفس دي له ځان څخه په کامل ډول ـــ د طريقت له مخي هلته و انسان ته حاصلېږي چي انسان په ولايت خالصه او په فنا اکمله او په بقا اکمله سره مشرف وگرځي ،اوکله چي سالک او صوفي په دغه مقام سره مشرف سي ، نو دغه خصلتونه الله پاک دده نصيب کوي : اول رضا په قضا د الله (جل جلاله) ، دوهم دا چي کوم تکليف او مشقت وده ته ورسيږي نو دده په سينه کښي هيڅ تکليف او تنگي نه پيدا کيږي ،اوکه ددغه مصيبت دليري کيدو لپاره دعا کوي نو له دې وجهي يې نه کوي چي له دې مصيبت څخه دئ تکليف محسوسوي ، بلکه له دې وجهي يې کوي چي الله پاک د دعا په کولو او د عافيت په غوښتلو سره و بندگانو ته امر کړئ دئ ، دريم دا چي په دغه مرتبه کښي صوفي په اختيار سره د الله تعالی بنده گرځي لکه څنگه چي دئ بنده دئ دالله پاک په تسخير او په استرار سره ، څلرم داچي په دغه وخت کښي شيطان دده د بې لاري کولو لپاره هيڅ لار نه سي پيدا کولائ ، مگر که په نادر او په شاذ ډول سره يوه لار ورته پيدا کړي ، پنځم ٥ دا چي په دغه وخت ښي صوفي د الله پا ک د دغه قول مصداق گرځي چي : (إن عبادي ليس لک عليهم سلطان و کفی بربک وکيلا] . شپږم دطريقت له مخي په دغه وخت کښي وده ته�رَجُل�يعني سړئ ويل کيږي ، گواکي تر دې له مخه دغه سړئ ماشوم دئ ، لکه چي (شيخ اجل مولانا يعقوب چرخي رحمه الله) فرمايلي دي : چي بې شکه هيڅ يو سړئ د سړو و درجې ته نه رسيږي تر څو چي د نفس له هوی څخه خلاص نه سي .، اوم ٧ داچي په دغه وخت کښي بنده حقيقي مؤمن گرځي ، لکه چي د اسلام پيغمبر په يوه حديث کښي ـــــ چي امام بَغوي ئې په شرح السنة کښي روايت کړيدئ ،ا و امام نووي په خپل اربعين کښي ويلي دي چي دا صحيح حديث

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ ـــــ فرمايلي دي : لا يؤمن أحدكم حتى يكونُ هواه تَبَعا لِما جئتُ به � يعني نه سي گرځيدلاۍ حقيقي مؤمن هيڅ يو له تاسي تر هغه پوري چي سي خواهش د نفس دده تابع دهغه چي راتگ كړيدئ ما ، يعني د خداۍ له لوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! په دريمه برخه کښې موږدشپږقسمه مرابطوذکرکړی ؤاوس ئې تفصيل درته کوم خوپه دې برخه کښې دمرابطې داول قسم کوم چې مشارطه ورته ويله کيږی تفصيل کوم خوږومبی ودؤوخبروته فهم وکړی، اوله خبرداده چې دطريقت اودتصوف چې کوم هدفونه دي نوپه هغوی کښې ترټولو ډيرمهم هدف دغه شپږ قسمه مرابطې دي

چې تفصيل به يې درته راسي ، او په کار دئ چي(ام الأهداف) يعني د طريقت دټولو مقاصدو او أهدافو مور ورته وويله سي ، هر مسلمان ته ډير ضروري دئ چي ددغو مرابطو تفصيل په ډير غور سره مطالعه کړي ، او په ياد يې کړي

.دوهمه خبرداده چي دطريقت علماؤ ددغومرابطو اخذ له دې قوله د الله (جل جلاله) څخه کړئ دئ چي الله پاک فرمايلي دي : {ياأيهاالذين آمنوا إصبروا و صابروا ورابطوا} يعني ای هغه کسانو ! چي ايمان يې ر اوړئ دئ صبر کوی، يعني پر طاعت او عبادت باندي ، او له ګناه او ناروا کارو څخه ، او پر سختيو او مصيبتو باندي ، او غلبه کوی په صبرکولو کښي پر مقابل طرف خپل چي له دين څخه دباندي خلګ دي ، يعني پر نورو خلګو بايد تاسي هميشه په صبر کولو کښي پر هر قسم سختيو باندي غالبه ياست ، او مُرابطه کوی . ددغه مبارک ايت په اخير کښي د� رابطو� لفظ له (مرابطة) څخه جوړ دئ د طريقت علماؤ له دغي اخيري کلمې څخه دغه شپږقسمه مرابطې رايستلی دی امام غزالی د ورابطوا دجملې تفسيرپه دې ډول کړيدی، فرابطواانفسهم اولاً بالمشارطة ثم بالمراقبة ثم بالمحاسبة ثم بالمعاقبة ثم بالمجاهدة ثم بالمعاتبة،فکانت لهم في المرابطة ست مقامات انتهی، محترمووروڼودغه شپږقسمه مرابطې په دې ترتيب دی ، اول مشارطه ، دوهم مراقبه ، دريم محاسبه ، ۴ معاقبه ، پنځم مجاهده ، او شپږم معاتبه ، چي تفصيل او بيان يې په دې ډول دئ : اول دمشارَطې تفصيل :

محترمو ورونو ! مَشَارَطَه ودې ته ويله کيږي چي هر وخت چي مسلمان سهار راکښيني او د سهار له لمانځه څخه فارغ سي نو ده ته په کار دئ چي يو ساعت يعني يو لږ وخت خپل زړه له نورو فکرو څخه فارغ کړي ، او وخپل نفس ته دا ډول ووايي : چي اې ځما نفسه دآخرت لپاره دلته په دنيا کښي ځما سرمايه فقط اوفقط دغه ځما عمر دئ که لږ وو او که ډير ، او هر وخت که ځما دغه عمر پاۍ ته ور سيدئ نو ځما دآخرت راس المال او سرمايه ختمه سوه ، او نور بيا زه د آخرت لپاره يو داسي عمل نه سم کولاۍ چي بيا د هغه ګټه تر لاسه کړم ،او دا اوس نوې ورځ ده چي الله پاک ځما اجل ځنډه ولئ دئ ، او زه يې د دغي ورځي په سهارکښي ژوندئ راپورته کړم ، که په شپه کښي الله پاک ځما روح قبض کړيوائ نو بيا به مي دغه ورځ له لاسه وتلې واۍ ، نو اې ځما نفسه ! ، او اې ځما سترګو اوغوږو ! ، او اې ځما د بدن ټولو أعضاوو ! ، اوای ځماعقله او ځما حواسو او د بدن ټولو قواوو ټول خيال کوی چي دغه ورځ درڅخه ضايع نه سي . په خلاصه ډول مسلمان بايد هر سهار له لمانځه څخه وروسته له خپل ځان سره دغه سوچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکر باید پوخ کړي چي دغه ورځ چي ماته بیا خدایٔ پاک �عزوجل � مهلت دژوند پکښي راکړ باید عبث یې تیره نه کړم ، او ځما دبدن له هري عضوي څخه چي کوم دخیر او د نیکۍ کار صادریدلایٔ سي هغه کار باید وکړم ، او چي کوم کار د بدۍ ورڅخه صادریدلایٔ سي له هغه څخه باید ځان وساتم ، د مثال په ډول دا فکر له ځانه سره ووهي چي دغه خوله او ژبه چي ماته الله راکړیده ، او ددې صلاحیت هم الله پاک پکښي ایښیٔ دیٔ چي خیر او نیکي ورڅخه صادره سي لکه دقرآن کریم تلاوت ، د الله جل جلاله ذکر ، ومسلمانانو ته د سمي لاري ښوونه ، اوداسي نور . اودا صلاحیت یې هم پکښي ایښیٔ دیٔ چي بد ورڅخه صادر سي لکه غیبت ، درواغ ، بُهتان ، دنمیمت او شیطانت خبري ، د دروغو شاهدي ، و خلګو ته بد رد ویل اوداسي نور ، نوزه باید خپله دغه خوله او ژبه په دغه ډوله ورځ کښي ـــــ چي ځما د دې شیرین عُمر یوه برخه ده ، او دا معلومه هم نه ده چي دا به ځما د عمر اخیري ورځ وي او که به مي عمر یو څه لاپاته وي ـــــ دخیر په کارو کښي کار کړم ، او له بدو کارو څخه یې وساتم .

په یوه حدیث شریف کښي ـــــ چي صا حب دمشکوة او نورو یې روایت کړیدیٔ ـــــ راغلي دي : چي هر سهار دانسان د بدن ټول اندامونه د انسان وژبي ته د خدایٔ روی نیسي چي خیال کوه که ته سمه چلیدلي نو موږ ټول سم چلیږو ، اوکه ته چپه و چلیدلې نو موږ دي ټول بې لاري کړلو . محترمو ورونړو! ودغه ته مشارطه ویله کیږي ، او دغه د مشارطې بیان دیٔ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو مسلمانانودتصوف اوعرفان په تيره برخه کښې ماتاسی ته دمرابطې داول قسم چې مشارطه ورته ويل کيږی بيان وکړاوس په دې برخه کښې دمرابطې د دوهم قسم چې مراقبه ورته ويل کيږی بيان درته کوم محترمواوليا ء کرام اودطريقت استاذان دمريدانو اودمسلمانانوداصلاح دپاره ودوئ ته له مشارطې څخه وروسته دوهم تعليم دمراقبې کوي ،مراقبه چې په اسانه طريقه زه وتاسی ته دروښيم نوبايد و وايم چې دمشارطې کوم چې دمرابطې اول قسم دی اودمراقبې کوم چې دمرابطې دوهم قسم دی مثال داسی دی لکه يو امير بادشاه اوحکيم چې يوچاته يوه وظيفه ورسپاري نوورته و وايې چې ګوره دغه وظيفه به پدغه طريقه ترسره کوې اوله دغې طريقې څخه به مخالفت نه کوې دادمشارطې مثال دی کومه چې ودېته ويله کيږي چې مسلمان دسهار له لمانځه څخه وروسته يوڅه وخت تنهاکښينی اوخپل ځان او وخپلې خولې ته اودبدن وټولو اندامونه داو وايې چې ای ځما ځانه ای ځما دبدن اعضاووداچې نن زه سهار بياژوندی راکښينستم داپرماباندی داالله پاک لوی فضل وسو چې ځماژوند ئې رادراز کړاود دې موقع ئې راکړه چې داخرت دپاره خواری وکاړم نوبايد پدغه ورځ کښې دخيرکارونه وکړم اودبدو کاروڅخه ځان وساتم اودمراقبې مثال دادی چې يوحکيم ويوچاته يو وظيفه ور وسپاری اوهدايت اوتوصيه ورته وکړی وروسته بيا دشالخوا پسی ګوري چې ايا دغه ځما وظيفه دارځما دهدايت مطابق اجرا آ ت کوي اوکې نکوي ځکه که امير دشالخوا پخپلو وظيفه دارانوپسی ګوري نوکه ئې بالفرض وغله ته وظيفه ورسپارلې وي نودهغه غله څخه شريف اوامين سړئ جوړيږي اوکه دشا لخوا فهم اوفکرنه پسی کوي نوله بزرګو وظيفه دارانوڅخه به اخيرغله جوړسی دارنګه کله چې هرانسان هرسهار وخپل ځان اونفس ته دخيرتوصيه وکړي نوله دې څخه وروسته چې بيا په عمل اوکارشروع وکړي نوبايد په خپل ځان اودخپل ځان په ټولواعضاوو اواندامويسی ګوري چې ايا ځما دسهارني نصيحت اودستورمطابق کار روان دی اوکه نه دی ځکه هرانسان چې وخپل نفس ته متوجه نه وي اودخپل نفس مراقب نه وي اود دې خيال اوسوچ نه وي ورسره چې الله جل جلاله ځما هرڅه وينی اوالله پاک وماته اوځما وهرڅه ته حاضراوناظر دی نوبيا د ده نفس طغيان سرکښی اوفسادکوي حاصل دادی چې مراقبه له دووشيانوڅخه عبارت ده اول شئ دادی چې انسان وخپل ځان ته متوجه وي چې کوم يونالايقه کار ورڅخه و نه سی اويا يولايق کارورڅخه پاته نه سی البته دکسلت اودسستی اودغفلت اودبې غوری په وجه اودوهم شئ دادی چې انسان په هرکارکښی ودېته متوجه وي چې الله جل جلاله ماوينی که زه ښه کار کوم اوکه بد کار کوم الله جل جلاله وماته حاضر اوناظردی دقران کريم داياتو اودنبی عليه السلام دحديثواودارنګه د دين دبزرګانو داقوالو له مخی دمسلمان دپاره مراقبه يوسترضروری عمل دی ،

من ارادالاستقصاء فعليه بالاحيا ء

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو ! دمرابطې دریم قسم �محاسبه بعدالعمل �ده یعني له خپله نفسه سره حساب کول وروسته له عمل اوکارڅخه ،دمحاسبې تحلیل اوبیان کښې ددوو(۲) شیانو تفصیل درته کوم اول دمحاسبې د حقیقت اودمعنی تفصیل دوهم دمحاسبې دفضیلت اودشرعي ارزښت تفصیل .

محترمو ورونو! لکه څرنګه چي دمشارطې په بحث کي داخبره ذکر سوه چه هرمسلمان ته پکارده چه باید دئ هرسهاردورځي په سرکښې بایدداسي وخت ولري چه وخپل نفس ته اوو خپل ځان ته دخیر تو صیه وکړي ،دارنګه وهر مسلمان ته داهم پکار ده چه هره ورځ چه تیره شي نو دورځي په اخیر کښي باید داسي وقت ولري چه په هغه وقت دئ له ځانه سره ددې حساب وکړي چه په دغه ورځ کښي چه تیره سول ما کوم کوم نیک کارونه وکړل، او په څه طریقه مي وکړل . ایاپه دغه ورځ کي خو به له ما څخه دالله په بندګي کښي کوم تقصیر له ما څخه نه وي سوي ،اودارنګه په دي کښي فکر ووهي چه په دې تیره ورځ کښي خو به له ماڅخه کومه ګناه نه وي صادره سوې . بیا که چیري له خپله نفسه سره په دغه محاسبه کښي کوم د یني نقصان په نظر نه ورغئ نوبایدپه زړه کښي خوشحاله شي ،اوکه یې په کوم نقصان او تقصیر په عبادت کښي دخدائ علم راغي نوباید پریشانه سي اوتوبه ګار سي اودهغه نقصان جبیره وکړي ودغه ته محاسبه بعد العمل ویله کیږي.

دامحاسبه داسي مثال لري لکه یو تاجرچه له خپلو شریکانو سره په کال کي او یا په میاشت کښي حساب کوي لپاره ددې چه د تیرکال دتجارت ګټه اوتاوان معلوم کړي . دمحاسبی فضیلت او شرعې اهمیت :محترموورونو! له خپل نفسه سره حساب کول له اسلا مي اعمالو څخه یو بل ډیرمهم اوضروري عمل دئ الله پاک فرمایلي دي : (یاایهاالذین امنوااتقوالله ولتنظرنفس ماقدمت لغد) یعني ائ هغو کسانو چي ایمان یې راوړئ دئ وویریږی له الله (جل جلاله) څخه ،او ودي ګوري هرنفس و دې ته چي څه مخکي لیږلي دي ده لپاره د سبا ،یعني هر نفس دي په دې کښي سوچ او فکر کوي چي ایا د قیامت د ورځي لپاره ما کوم څه کړیدي او که مي نه دي کړي ،اوکه مي کړیوي نو ایا داسي څه مي کړي دي چي د هغه څه په سبب الله (جل جلاله) راڅخه راضي سي ،اوجنت مي نصیب سي ،او دآخرت له عذابو څخه خلاص سم . او که مي پرعکس او خلاف ددې نورڅه کړي دي . په دغه مبارک آیت کښي الله پاک په دغه قول کښي چي �ولتنظر نفس ما قدمت لغد�و همدغې� محاسبې بعد العمل � ته اشاره فرمایلې ده ،اوبندګان یې په دې سره امر کړیدي چي دوی هروخت باید له خپله نفسه سره حساب کونکي وي . حضرت عمر �رضي الله عنه � فرمایلي دي : (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا، وزِنوهاقبل أن تُوزَنوا) یعني حساب کوی ! له نفسو خپلو سره له مخه تر دې چي حساب درسره کرکیږي له تاسي سره ـــــیعني دقیامت په ورځ ـــ او تلی نفسونه خپل له مخه تر دې چي تلل کیږی تاسي ـ یعني د قیامت په ورځ ـ . همدارنګه روایت دئ چي حضرت عمر به هره شپه خپلي دواړي پښي په � دُره � وهلې ،او و خپل نفس ته به یې ویل چي : کوم څه دي په نن ورځ کښي د آخرت لپاره وکړل ؟ ؟ . همدارنګه حضرت مَیمُون بن مِهران فرمایلي دي چي : هیڅ یو بنده له متقیانو څخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي شميرل کيدلائ ،ترهغه پوري چي دَئ له خپل نفس سره داسي محاسبه عادت و نه گرځوي چي هغه سخته وي تر محاسبې د يوه شريک له بل شريک سره چي په تجارت کښي ورسره شريک وي .

هم دارنگه روايت دئ چي حضرت أبو طلحه �رضي الله عنه �په حال د لمانځه کښي په يوه مرغه مشغول سو ،يعني يو مرغه يې وليدئ او په هغه کښي يې سوچ بندسو،اوپه دې وجه يې په حضور د زړه کښي خلل راغلئ . نو ده مبارک په بدل کښي ددغه کار يو باغ د الله (جل جلاله) درضا لپاره صدقه کړ* .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرابطې څلرم قسم:

محترمو وروڼو ! د مرابطې څلرم قسم �معاقبة النفس � ده ،يعني سرزنښت او عذاب ورکول و نفس خپل ته . تفصيل او توضيح ددغه څلرم قسم په دې ډول ده : چي کله انسان له خپله نفسه سره محاسبه وکړي ،او له نفسه سره د حساب کولو په نتيجه کښي انسان په دې اګاه سي چي ځما له نفس څخه فلانۍ ګناه ،يا فلانۍ تقصير په عبادت کښي د الله پاک صادر سويدئ ،نو په دغه وخت کښي و دغه انسان ته په کار ده چي و خپل نفس ته سرزنښت او سزا ورکړي . په دې ډول چي خپل نفس ملامت کړي ،او و دې ته يې متوجه کړي چي له سوي ګناه او تقصير څخه توبه ګار سي ،او ويو داسي نيک کار او نيک عمل ته مخ ورواړوي چي د تير تقصير جِبران په وسي .

د مثال په ډول يو سړي د نفس د شهوت اوخواهش په سبب حرام شئ وخوړئ ،نوپه دې صورت کښي ونفس ته دسرزنښت ورکولو يوه برخه داده چي دغه سړئ �لوږه� پر ځان باندي راولي،اوپه حلاله ډوډۍ هم ځان نه مړوي ،اوروژې و نيسي ،ددې لپاره چي ونفس ته ئې يو قسم سرزنښت ورکړسي،اوپه آينده کښ بيا د حرامي غذا خواهش څرګند نه کړي . دارنګه په لمانځه کښي له سړي څخه تقصير وسي ،نوددې په سبب بايد دَئ و خپل نفس ته په دې ډول سرزنښت ورکړي چي ډير نفلونه وکړي . اودارنګه يې په تهجد او نورو نفلي عباداتو مکلف کړي .محترمو ودغه ته �معاقبة النفس � ويله کيږي ،چي ښه وضاحت به ئې په ضمن کښي ددې درته راسي چي د الله (جل جلاله)د مخلصو بندګانو د معاقبة النفس يو څو � نمونې � درته ذکر کړم :

له� حضرت منصور بن ابراهيم � څخه روايت دئ چي داالله �عزوجل� دعبادت ګذاره بندګانو څخه يوه سړي له يوې ښځې سره خبري کولې ،نو کرار په کرار د خبرو پائ ودې ته راورسيدئ چي د ښځې پر �ورانه � باندي يې لاس کښيښودئ ، وروسته له دې يو دم پر دغه کار باندي سخت پښيمانه سو ،اوبيا يې خپل دغه لا س وأور ته ونيوئ ،ترهغه پوري يې نيولئ ۇ چي لاس ئې پر مخ و سوځيدئ او ختم سو . همدارنګه روايت دئ چي په بني اسرائلو کښي يو نفر ۇ چي ډيره زمانه يې په يوه عبادت ګاه کښي د الله (جل جلاله) عبادت وکړ ،يوه ورځ له عبادت ګاه څخه راووتئ ،نوناڅاپه يې پر يوه ښځه باندي سترګي ولګيدلي ،اوفي الحاله له دې ښځې سره د مينې په آفت مبتلا سو ،اوبده اراده ئې په زړه کښي را وګرځيده ،اوددغي ښځې په نيت يې له عبادت ګاه څخه خپلي دواړې پښې رادباندي کړې .الله عزوجل �دده د تير عبادت په سبب پر ده باندي رحمت وکړ ،او دده په زړه کښي يې ويره پيدا کړه ،نوبيرته پښيمانه سو .بيا کله چي يې اراده وکړه چي خپلي پښې بيرته وعبادت ګاه ته داخلي کړي ،نو في الحاله يې دا فيصله وکړله چي ځما دغه پښې د الله پاک په نافرماني کښي له عبادت ګاه څخه خارجي سويوې ،نوځما دې په خدائ تعالی قسم وي چي ځما تر مرګه پوري زه دا خپلي پښې وعبادت ګاه ته داخلي نه کړم .بيا ئې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خپلي پښي دباندي پړيښودي ،ترهغه پوري چي بارانو، واورو ، بادو اولمر دغه دواړي پښي ورڅخه پرې کړلې ،اوده پر دې باندي د الله �جل جلاله � شکر ادا کړ

په یوه بل روایت کښي راځي چي حضرت تمیم داري �رضي الله عنه� یوه شپه بیده سو او د تهجد دلمانځه لپاره نه سو رابیدار ،نوددې په بدل کښي يې وخپل نفس ته دا سرزنښت ورکړ چي یو کامل کال ئې د شپې خوب نه دئ کړئ ،او ټوله شپه به په عبادت کښي مشغول ؤ . محترمووروڼو ! ودغه ته �معاقبة النفس� ویله کیږي دغه کوم قولونه چي موږ يې ذکر وکړ د إحیاء العلوم په څلرم جلد کښي مطالعه کړی.. !!!

د مرابطې پنځم � ٥ � قسم:

محترمو وروڼو ! دمرابطې پنځم قسم � مجاهده � ده . مجاهده ودې ته ویله کیږي چي انسان پخپل ځان کښي د عبادت اود طاعت په کارو کښي کسلت او سستي محسوسه کړي ،او بې شوقي او بې ذوقي ورته پیداسي ،نودغه انسان وخپل نفس او ځان ته ادب ورکړي . په دې ډول چي له دې سره سره چي عبادت او طاعت ،باندي ثقیل او درونډ وي ،خپل نفس په جبر سره و سختو او ګرانو عبادتو ته متوجه کړي ،ترڅو چي اساسي عبادتونه لکه فرض ،واجب ،سنت او مستحب . اوارنګه له ګناوو څخه اجتناب دده ونفس ته ډیر اسانه کارونه معلوم سي ،اوکسلت او سستي د الله (جل جلاله)په بندګۍ کښي ورڅخه لیري سي .لکه چي د الله تعالی صالحو او نیکو بندګانو به دغه ډول کول ،چي یو څو نموني يې د مراقبې په بحث کښي موږ درته ذکرلې ، اوځیني نموني يې دلته درته ذکر کوم:

له حضرت عمر بن الخطاب �رضي الله عنه �څخه یوه ورځ دماځیګر د لمانځه جماعت تیر سو ،نوددې په بدل کښي ده مبارک خپله ځمکه ـــ چي دوه سوه درهمه يې قیمت ووـــ داالله جل جلاله � د رضا لپاره صدقه کړې . همدارنګه دده مبارک له ځوئ عبدالله څخه چي به کله یو لمونځ د جماعت � فَوت �سو نو هغه شپه به ئې ټوله روڼه کړله ،اونفلونه بې کول . یوه شپه له ده مبارک څخه د ماښام لمونځ دونډي قدر ناوخته سو چي دوه ستوري په اسمان کښي ښکاره سول ،نو ددغه ځنډ او تأخیر په بدل کښي ده مبارک دوه مریي یونه �غلامان � ازاد کړل .

دلته که یو څوک داسي سوال وکړي چي که چیري ځما نفس موافقه نه راسره کوله چي زه مجاهده یعني تکلیف کښي د ذکر سوي طریقې مطابق وکړم ،نو بیا به ددې علاج څه وي ؟ جواب ددې دادئ چي پ دې صورت کښي باید دوه کاره وسي : اول داکار چي د هغو خلګو چي د الله �جل جلاله � په عبادت او طاعت کښي ئې عقل حیرانونکي تکلیفوه او زحمتونه کَش کړیدي ، بیانونه او ددوی د زندګۍ حالات په کتابو کښي وکتل سي . دوهم داکار چي د الله (عزوجل) د یوه داسي �بنده �سره صحبت و ملازمت وکړ سي چي هغه د الله پاک د عبادت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارو کښې زيات تکليف کَش او زحمت کَش وي . عبدالواحد بن زيد فرمايلي دي : چي د چين په راهبانو کښې د يوه راهب و عبادت خانې ته راغلم ،او ور ږغ مي کړل چي ائ راهبه ! ده جواب رانه کړ ،بيا مي وررږغ کړل چي اې راهبه !! بياده جواب رانه کړ ، بيا ميوررږغ کړل چي ائ راهبه !! ! نو دَئ پر ما باندي راښکاره سو او راته وې ويل چي : ائ سړيه زه خو راهب نه يم . ځکه چي په حقه سره راهب هغه څوک دئ چي له الله تعالی څخه ويرېږي ،اوصبر کوي پر هغه مصيبت او تکليف باندي چي داللله پاک له طرفه وده ته ور ورسيږي ، او راضي وي په قضا دالله(جل شانه) او حمد او ثنا د الله (جل جلاله)وايي پر خاصو او لازمي نعمتو د الله پاک ،اوشکراداکوي خداۍ لره پر عامو او شاملو نعمتو د الله پاک ،او تواضع او عاجزي کوي و عظمت او لويې ته د الله پاک ،او ذليل ګرځوي خپل ځان و عزت ته داللله پاک ،اوغاړه ئې ايښې وي و قدرت ته د الله پاک ،او فکر کوي په حساب اوپه عذاب کي دالله پاک ، نوپه دې سبب يې ټوله ورځ روژه وي اوټوله شپه و خداۍ پاک ته په عبادت کښې ولاړ وي . دغه واقعي راهب دئ ! او هر څه چي زه يم نو زه يو خروړئ سپئ يم په دغه عبادت خانه کښې مي خپل ځان له خلګو څخه رابند کړئ دئ ،ددې لپاره چي خلګ راڅخه ونه داړل سي . عبدالواحد وايي چي : بيا ما له دغه راهب څخه پوښتنه وکړله چي دا اوس خلګ چي له خداۍ (جل جلاله) څخه يې په عمومي ډول تعلق شکيدلئ دئ ،نوله خداۍ تعالی څخه د خلګو د تعلق ،دقطع کيدو او شکيدلو بنيادي سبب کو شئ دئ ؟؟ نو ده راته وويل چي : ائ ځما ورور ه ! خلګ له خداۍ څخه بل هيڅ شئ نه پرې کوي ماسوا له محبت څخه د دنيا ،او عاقل او هوښيار سړئ هغه دئ چي دنيا او د دنيا محبت يې له خپل زړه څخه ليري کړ ،اوله ګناوو څخه توبه ګار سو ،او پر هغه کارو باندي ئې مخ را وګرځاوئ چي د هغو کارو په سبب دَئ و خپل رَب ته ور نژدې کيږي . وحضرت داود طايي �رحمه الله � ته يو چا وويل چي : کاشکي دي دا خپله ږيره مبارکه ږمونځ کړې وائ ؟ ده مبارک ورته وفرمايل چي : ږيره ږمونځول خو دفارغ او خلاص سړي کار دئ ،زه داللله پاک له شغل څخه دونديي فراغت نه لرم چي ږيره ږمونځ کړم . لکه عبدالرحمن بابا چي فرمايلي دي :

رحمان هومره له خپل ياره اوزګار نه دئ چي غوږ ونيسي ناصح غوندي اوزګار ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! معاتبة النفس ودې ته ويل کيږي چي انسان هميشه و خپل ځان ته وَعظ او نصيحت کوي ،اوددہ تقصيرات او بې لارې ورته په ګوته کوي ،او له يوه طرفه دالله پاک نعمتونه او احسانونه په ياد وروليِ ،او له بله طرفه د مرګ ،قبر او دآخرت و سختو او مشکلو حالاتو ته ـــ کوم چي د هر انسان ومخ ته راتلونکي دي ــ متوجه کوي . ځکه نصيحت او د عبرت خبري کې و ځان ته ځوک وکړي او که و بل ته (په دې شرط چي په اخلاص او صداقت سره وي) حتما فائده او نفع رسوي . لکه الل (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {وَذَكِّر فان الذكرى تَنفَعُ المؤمنين } يعني او پند ورکوه ائ رسوله ! و خلګو ته ،ځکه بې شکه پند او نصيحت نفع او ګټه رسوي و مؤمنانو ته . انسان ته په کار ده چي اول و خپل ځان ته نصيحت وکړي او بيا ونورو ته . وحضرت عيسى عليه السلام) ته الله تعالى وحي وکړله چي ائ د مريمي ځويه و خپل ځان ته نصيحت وکړه ! بيا که ستا نفس دغه نصيحت قبول کړ نو بيا ونورو ته نصيحت کوه ،اوکه دي چيري داسي ونه کړل نوبيا له ما څخه حيا وکړه په دې کار چي ونورو ته نصيحت کوې . لکه حافظ شيرازي (رحمه الله) چي فرمايلي دي :

واعظان که اين جلوه در محراب و منمبر مي کنند چون به خلوت آيند ايشان کار ديگر ميکنند

محترمومسلمانووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې اودارنګه په راتلونکي برخه کښې دمشت نمونهء خرواړپه ډول

د اولياء کرامو ، د طريقت دواقعي مشائخو ، د الله (جل جلاله) دمختلفو نومودتجلياتواو د ظهور په وجه د بيلابيلو مرتبواومقاماتوبيان درته کوم البته په ډيرورسته کښې به انشاء الله ودغه بيان ته بيرته دتفصيل اودتکميل دپاره راوګرځم:

محترمو وروڼو د تصوف او عرفان په مباحثو کښې دغه بحث ډير نايابه ، دقيق ،اوبې انتهاپه زړه پوري بحث دئ . محترمو ! د الله (جل جلاله) هر نوم د اولياءکرامو په زړو،اوبواطنو کښې ځانته ځانته تجلِي او ظهورلري . ديوه ولي پر زړه باندې د الله تعالى د يوه نوم ظهور او تجلى غالبه سوې وي ،او د بل ولي پر زړه باندې بيا د بل نوم د الله پاک تجلى اوظهور غالب سوې وي و هکذا . نو په دې وجه داولياء کرامو مرتبې سره جلا جلا وي ،اوپه دغه لحاظ يې نومونه هم سره مختلف وي ،چي تفصيل يې په دې ډول دئ :

د اولياوو په ډله کښې يو قسم داسي اولياء دي چي و هر يوه د دوی ته �عبدالله � ويل کيږي . عبدالله وهغه ولي ته ويل کيږي چي دده زړه د الله(جل جلاله) د اسم ذات ـــ چي لفظ دالله دئ ـــ په تجلى او ظهور سره مشرف سوئ وي . اومشرف کيدل په تجلى او په ظهور ددغه مبارک نامه سره مستلزم دئ ،مشرف کيدلو لره د ولي په تجلى سره د ټولو نومونو د خدائ پاک . ځکه د الله پاک د ټولو نومونو معنى او مفهوم د� الله � د کلمې په مدلول او معنى کښې داخل دئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولیاوو په جمله کښي دغه قسم وَلي د مقام او شان په اعتبار تر ټولو ډیر پورته اولوړ دئ ،اودغه نوم په حقیقت کښي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نصیب ؤ ،همداوجه ده چي الله پاک په قرآن کریم کښي په دې آیت کښي چي : و أنه لمّا قامَ عبدُالله) دَئ مبارک د عبدالله په نامه یاد کړئ دئ ،او همدارنګه دده په توسط په امت کښي چي کوم څوک د قطب و مقام ته رسیدلئ وي هغه هم د حقیقت په لحاظ د عبدالله په نامه سره یادیدلائ سي ،او له قطب څخه پرته �سیوی� پر بل ولي او صالح انسان باندي د طریقت له مخي ددغه نوم اطلاق مجاز بلل کیږي.

اودارنګه دوهم قسم په اولیاوو کښي داسي اولیاء دي چي و هر یوه ته له دوی څخه�عبدالرحمن � ویل کیږي . دا هغه اولیاء کرام دي چي هر یو د دوی د الله پاک د رحمن د نامه مَظهَر وي ،یعني د رحمن دمبارک نامه ظهور په دوی کښي غلبه کړیوي . د طریقت له مخي دغه قسم اولیاء هر یو رحمة اللعالمین بلل کیږي ،لکه څرنګه چي د رحمن په معنی کښي شمول او عاموالئ موجوددئ . ځکه چي د رحمن معنی داده : هغه ذات چي مهربانه دئ په دنیا کښي پر هر چا . نوپه دې وجه په کوم ولي کښي چي د الله پاک د دغه نوم د تجلي غلبه راغلي وي ، نودهغه وجود هم د هر چا لپاره رحمت ګڼل کیږي ، نو ځکه دَاقسم اولیاءکرام رحمة اللعالمین بولي .

او دارنګه د اولیاوو په منځ کښي یو قسم داسي ولیان دي چي هر یو د دوئ د �عبدالرحیم � په نامه یادیږي . دغه قسم هغه اولیاء دي چي هر یو د دوئ د الله (جل جلاله) د رحیم د نومه مَظهَر ګرځیدلئ وي ، لکه څرنګه چي د الله پاک دغه مبارک نوم د معنی په اعتبار خاص دئ تر مؤمنانو ،اود الله پاک تر صالحو بندګانو پوري . ځکه د رحیم معنی داده : هغه ذات چي رحم کونکئ دئ په آخرت کښي خاص پر مؤمنانو باندي . دارنګه په دغه قسم اولیاوو کښي هم دغه خاصیت موجود دئ چي هغه بندګان د خدائ پاک چي پرهیزګاره او صالحان وي ، او الله تعالی ورڅخه راضي وي ،نوپر هغوی باندي دوی رحمت او مهرباني کوي . او هغه انسانان چي الله پاک د دوی د ناوړو � بدو� عملو په وجه پر دوی باندي په غضب کښي وي ،نو پر هغو باندي دوی هم په غضب کښي وي او بَد یې ایسه وي.

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک ګرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُني قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پنځم قسم هغه اولياءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولياوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته یې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصيت دادئ چي الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولياء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته یې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولياءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښي ،او په غير کښي په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او ديني کارو کښي پر خلګو باندي ډیر شديد او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولياء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصيت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره یې په خلګو کي شهرت پيدا کړئ وي .يعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصيبتو څخه په امن کړيوي ،او هم خلګ دوی دډيري غتي امانتدارئ په صفت پيژني .

اتم (٨) قسم په اولیاوو کښي هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهيمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو وليانو عبدالمهيمن ويل کيږي . ددغه قسم وَلِي يو خصوصيت دادئ چي دَئ هميشه په دې مشاهده کښي وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقيب ،شهيد او حاضر دئ .اوبل خصوصيت يې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غير مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمايلي يې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) يعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما يو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (٩) قسم په اولیاوو کي هغه اولياء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزيز� د نومه غلبه سويوي . ددغه وليانو وهر یوه ته عبدالعزيز ويل کيږي . د دغه قسم ولي خصوصيت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښي ډير ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصيب ګرځوي.

لسم (١٠) قسم په اولیاوو کښي هغه اولياء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم وليانو وهر یوه ته عبدالجبار ويل کيږي .ددغه قسم اولیاوو یو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبراَن کړئ دئ ،او دَئ يې جابرالحال گرځولئ دئ . نوپه دي وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب گرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لويي کښي فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي يې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت يې دادئ چي د الله (عزمجده) کبریا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي يې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیټوي ،ماسیوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو' دطریقت اوتصوف له اهدافوڅخه یوبل ستر هدف دادئ چی دطریقت کامل اومکمل استاذان غواړی چه له هغو انسانانوڅخه چه بې تقواوي بې تقواپې لري کړي ،اودبې تقوايي پرځائ دبې تقوا انسانانو په زړو کښې دتقواملکه پیداشي ،اوتقواداسلام په مقدس دین کښي هغه صفت دئ چه له هرانسان څخه يې په ډیرټنگار سره دخدائ اودرسول لله له لوری څخه طلب کیږي٠ اوداالله جل جلاله په نزدپه انسانانوکښې ډیرشرافت مند اوډیر عزتمندهغه څوک دئ چه ډیر متقي اوپرهیز گاره وي لکه چه الله جل جلاله د (سورهٔ حجرات) په دیارلسم ایت کښي فرمایلي دي : ان اکرم کم عند الله اتقا کم > یعني بې شکه ډیر عزتمند ستاسي په نزد داالله (جل جلاله) ډیر پرهیزگاره ستاسي دئ ٠ محترمو وروڼو ! تقوی په شریعت کي پر < ۷ > قسمه ده ، اول تقوی یعني پرهیز کول له کفر ، شرک ، اونفاق څخه ٠ دوهم تقوی او پرهیز کول دي د بدعت له کارو څخه ، دریم تقوی او پرهیز کول له کبیرو اوغټو گناهونو څخه ، څلورم تقوی او پرهیز کول له صغیرو او کوچنیو گناهونو څخه ، پنځم تقوی او پرهیز کول له هغو مباح او روا شیانو څخه چې که انسان په هغو شیانو کښي توغل < انهماک> او ډیر مصروفیت وکړي نو د دې اندیښنه پیدا کیږي چي په گناه به اخته سي ، شپږم تقوی او پرهیز کول له مشتبه او پوشیده کارو څخه یعني له هغو کارو څخه چې د هغو کارو په باره کښي د انسان په زړه کښي دا تردد او شک پیداسي چي ایا دابه روا وي او که به نارواوي لکه چي حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمایلي دي : (لا یبلغ العبد حقیقة التقوی حتی یدع ما حاک في الصدر >رواه البخاري في کتاب الایمان) یعني هیڅ یو بنده و حقیقت ته دتقوی نه سي رسیدلائ تر هغه پوري چي هر هغه کار پریږدي چي دهغه په باره کښي دده په سینه کښي تردد موجود وي ،یعني دا اندیښنه يې په زړه کښي وي چي دا کار خو به ناروا نه وي ، دارنگه دسنن تر مذي او سنن ابن ماجه په کتاب القیامة او کتاب الزهد کښي ددې مبارک حدیث روایت سویدئ چي : لا یبلغ العبد ان یکون مِن المتقین حتی یَدَعَ مالا باس به حذرًا لِما به البَاسُ) یعني هیڅ کله نه سي رسیدلائ هیڅ یو بنده و دې مقام ته چي له متقیانو څخه وشمیرل سي تر هغه پوري چي پریږدي هر هغه کار چي د هغه په کولو کي کوم شرعي تاوان نه وي مگر خو د دې خطره وي چي که دغه کار وکړي نو بیا به په یوه داسي کار مبتلا سي چي هغه په شرع کښي نالایقه کار وي ٠ اوم (۷) قسم تقوی او پرهیزگاري کول دادي چي انسان له الله څخه غیر نور هر څه پریږدي په دې معنی چي هر کار چي که وي که د دنیا اوداخرت کار وي صرف داالله جل جلاله درضا په خاطر يې کوي او بل يې هیڅ مقصد په نظر کښي نه وي نیولئ محترمو وروڼو ! د خدائ تعالی ولیان حقیقي پیران ، او طریقت ، تصوف او عرفان د داسي مقدسو اهدافو لپاره کار کوي ، نو تاسي فکر وکړئ چي له دغي لاري څخه دمنکرو خلگو به څه درجه وي ٠ کامل پیر ، او مرشد وخپل مرید ته گوري چي په تاکښي کوم قسمونه د تقوی موجود دي او کوم نسته ، هر قسم دتقوی چي په ده کښي وجود نه لري نو مرشد يې کوښښ کوي چه په خپله توجه ، باطني فیض ، او په روحاني تعلیم سره په همدغه مرید کښي هغه قسم د تقوی موجود کړي ٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیاوو څلرم (۴) قسم:

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چې د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته يې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چې الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چې له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک ګرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چې داسلام پیغمبر ویلي دي ـ چې الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چې مؤمن وي.

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چې د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته يې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چې الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چې ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته يې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چې ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چې الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چې دوی په خپلو ځانو کښي ،او په غیر کښي په هغه ډول تصرف کوي چې د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او دیني کارو کښي پر خلګو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولیاء دي چې د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چې وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چې په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره يې په خلګو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلګ دوی دډیري غتي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (٨) قسم په اولیاوو کښي هغه خلګ دي چې پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښي وي چې الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت یې دادئ چې دَئ دخپل ځان او د غیر مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چې و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چې فرمايلي یې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) یعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چې زما یو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (۹) قسم په اولیاوو کي هغه اولیاء دي چې پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزیز� د نومه غلبه سویوي . ددغه ولیانو وهر یوه ته عبدالعزیز ویل کیږي . د دغه قسم ولي خصوصیت دادئ چې د عزت او غلبې صفت په دوی کښي ډیر ښکاره وي، په دې ډول چې هر څوک چې دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چې دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصیب ګرځوي.

لسم (۱۰) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چې د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلي وي . ددغه قسم ولیانو وهر یوه ته عبدالجبار ویل کیږي .ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چې د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چې الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چې الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چې پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چې دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښي فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چې د الله (عزمجده) کبریا ،چې د دوی پر ظاهر او باطن باندي یې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرتَه �سیوی� له الله پاکه و هیڅا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه چا چې و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چې د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي .

محترموو رونړوپه دې برخه کښي ددې بیان درته کوم چې

د کومو شرطو له مخې یو شخص پیر او مرشد جوړیدلائ سي ؟

محترمو ! یو څوک چې په طریقت کښي شیخ کامل ، مکمل ګرځي ،نوپه ده کښي به خامخا دغه شرطونه موجود وي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول : د ديني علم خاوند به وي ، او په قرآن کريم ،او د نبي عليه السلام په احاديثو به عالم وي . ځکه چي غرض له دې څخه چي څوک له ده سره بيعت کوي ،اومُريد يې گرځي دادئ چي دَئ به و هغه ته (امر بالمعروف او نهي عن المنکر) کوي ،يعني په فرضو ،واجبو، سنتو ، مستحبو ،اود خير په کارو به دَئ و خپل مُريد ته امر کوي ، او له ناوړو کارو څخه به يې را منع کوي .اودارنگه به دَئ و مُريد ته ددې لارښوونه کوي چي په څه ډول مُريد کولاَئ سي چي باطني سکون ،او له رذيلو اخلاقو څخه تصفيه او په ښو اخلاقو سره خپل باطن شائسته کول حاصل کړي ،نو څوک چي علم نه لري نو هغه کله د دې قدرت لري چي هدايت دي ويو چاته وکړي .ځکه چي و خداىٔ ته او د الله تعالى و دين ته رابلل په حکمت او په موعظه حسنه سره کيږي ، لکه الله پاک چي فرمايلي دي : أُدعوا الى سبيلِ ربک بالحکمة والموعظة الحسنة) يعني اې رسوله ! راوبوله خلگ و لارې ته د رب ستا چي دين د اسلام دئ په حکمت سره او په نيک نصيحت سره .اوپه حکمت او موعظه حسنه سره د خلگو رابلل بې علمه نه سي کيداىٔ . اومشائخو د طريقت ټولو په يوه خوله دا ويلي دي چي شيخ د طريقت به په دې ډول وي چي دده خبري به له خلگو سره يا له قرآن څخه وي ، اويابه له حديثو څخه وي ، اويا به دمشائخو له حکايتو او واقعاتو څخه وي.

دوهم به داشرط په ده کښې موجود وي چي عدالت اوتقوى به لري ،په دې ډول چي له کبيرو گناوو څخه به ځان ساتونکئ وي ، او پر صغيرو گناوو به مُصِر او دوام کونکئ نه وي.

دريم به دا شرط په ده کښې موجود وي چي دَئ به زُهد لري ، يعني له دنيا څخه به مخ اړونکئ وي ،اود آخرت په کارو کښې به رغبت لري ، اوپر طاعتو او مأثورو ذکرو باندي به حرص ناک وي ، او له الله جل جلاله سره به د ده زړه په دوامداره توگه په تعلق کښې وي.

څلرم به داشرط په ده کښې موجود وي چي و خلگو ته به امربالمعروف او نهي له منکره کوي . په ديني امورو کښې به چشم پوشي ، او إغماض نه کوي.

پنځم به دا شرط به پکښې موجود وي چي د طريقت د مشائخو به يې مُريدي کړې وي ، او له هغو څخه به يې اجازه تر لاسه کړې وي . ځکه د الله جل جلاله عادت پر دې باندي جاري سوئ دئ چي يو سړئ تر هغه پوري کاميابه ، مفلِح ، او کامل نه سي گرځيدلاىٔ چي له مفلحينو او د کمال له والاوو سره يې صحبت نه وي کړئ.

شپږم به داشرط پکښې موجود وي چي زړه به يې هميشه بيداره وي ،زړه به يې نه بيده کيږي ، په دې وجه چي دَئ حقيقي وارث د حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) بلل کيږي . او دده مبارک به زړه نه ويده کيدئ ، او سترگې مبارکې به يې بيدې کيدلې ، لکه چي ده مبارک فرمايلي دي :

عَينَانيِ تَنامان َ لا يَنامُ قَلبِي) يعني دواړې سترگې ځما ويدې کيږي ،او زړه مي نه بيديږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وم (۷) به داشرط پکښې موجود وي چي د خپلو مُریدانو و مال ته ، او د دوی و حمد ،ثنا او صفت ته به هیڅ طمعه نه کوي (قطب الإرشاد ص ۵۲۷) .

پوسه ! چي په نادر ډول داسي کیدلاۍ سي چي یو سړئ بې له دې چي تعلم او زده کړه دعلم په دغه متعارف ډول وکړي ، په خفي ډول الله پاک د علم دین خاوند وگرځوي ،او بیا یې په سبب د سلوک او د عمل په علم شیخ کامل او مُکَمِّل کړي ،نو دغه ډول سړئ د خلگو په نزد کوم چي د ده له حال څخه خبر نه وي � اَمِي � وي ، ځکه چي په ظاهره خو ده هیڅ تعلُم نه وي کړئ . او په دې وجه د خپل وخت د عالمانو د اعتراضاتو هدف هم جوړ سوئ وي ، مگر په باطن کښې عالِم وي ، لکه صاحب د � اِبرِیز � کتاب چی په همدغه شکل وَلي تیر سوئ دئ . اوپه نادر ډول داسي هم کیدلاۍ سي چي یو سړئ درازه زمانه له تقواداره علماوو سره په صحبت کښې تیر کړي ، او له دې لاري الله جل جلاله ده ته علم ورنصیب کړي او بیا یې د سلوک په سبب په ولایت سره مشرف کړي ، که څه هم ده په معتاد ډول تعلم نه وي کړئ . او کله داسي هم کیدلاۍ سي چي یو سړئ پرته له دې چي له یوه ژوندي شیخ سره بیعت وکړي د یوه وفات سوي وَلِي په سبب شیخ د طریقت و گرځي ، چی و دغه راز شیخ ته د اهل طریقت په اصطلاح کښ � أُوَیسِي � ویل کیږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کښې اول ځل د صوفي په نامه څوک یاد سویدئ:

حضرت مولانا عبدالرحمن جامي رحمه الله په خپل کتاب (نفحات الأنس) کښې په دې اړه داسي فرمایلي دي:

چي حضرت شیخ سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چي دلومړي ځل لپاره حضرت ابوهاشم رحمه الله چي دشام اوسیدونکئ وو اوډیر پرهیزګاره او متقي شخصیت وودصوفي په نامه سره یاد سو . حضرت سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چي زه په دې نه پوهیدم چي صوفي وچاته ویل کیږي تر څو چي مي ابوهاشم صوفي ولیدئ . حضرت سفیان ثوري رحمه الله چي په خپل وخت کښي مجتهد مطلق وو ، او دامام اعظم ابوحنیفه رحمه الله له زماني څخه برخورداره وو په(٢٦١) هجري قمري سنه کښي په بصره کي وفات سویدئ . دطریقت او تصوف اساسي هدفونه اومقاصد:

محترمو ورونو ! اوس دطریقت او تصوف په اساسي بحثو پیل کوو چي په دې بحثو کښي به تاسي دطریقت اوتصوف له ټولو اړخو څخه انشاءالله په پوره توګه خبر سی ،که څه هم د طریقت او تصوف بحثونه ډیر غامض او باریک دي خو موږ به ئې انشاءالله په داسي ساده الفاظو سره تشریح کوو چي هر څوک به په ډیره اساني سره په پو هیږي په دې بحثو کښي به و تاسي ته د طریقت او تصوف بنیادي مقصدونه ، او د شیخ او مرشدکیدولپاره ضروري شرطونه ، اودارنګه له مرید سره لازم صفتونه ،همداډول داولیاوو دشان عظمت ، او لوئ والئ ، او دخدائ (ج)له ولیانو سره دتعلق او محبت ګټي ، او له دوی سره د دښمنئ او عداوت نقصانونه ، همدارنګه په طریقت کښي د اولیاؤ قسمونه ، او د طریقت مختلفي سلسلې ، او د دوی مختلفي تګ لاري په تفصیل سره بیان سي.

اول دطریقت او تصوف اساسي یا بنیادي اهدافو ته متوجه سی ! په اجمالي ډول باید ووایم چي د طریقت او د تصوف مقصد دادئ چي هغه انسانان چي له الله جل شانه څخه دردیلو اخلاقو په ذریعه اودارنګه د ناسمو اعمالو په وایسطه پرې سوي ، جلاسوي ،او لیري سوي وي ، اوهغه انساني سلیم ،او صحي فطرت کوم چي پر هغه فطرت باندي الله پاک هر انسان پیدا کړیدئ له لاسه ور کړئ وي دغه انسانان بیرته له الله �جل جلا له� سره وصل کړي او بیرته یې د هغه فطرت خاوندان کړي چي د اسلام پیغامبر حضرت محمد �صلی الله علیه وسلم � یې په دغه مبارک حدیث کي ذکر کړیدئ چي : (کل مولود یولد علی فطرة الاءسلام فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) او دا کار دطریقت او تصوف استاذان په دې ډول کوي چي دغه قسم انسانان په خپله توجه او محنت او تعلیم سره ، اوپه خپل فیض او برکت سره په تذکیه ، او په تحلیه ، او دالله �جل جلاله� په عشق سره مشرف وګرځوي

بسم الله الرحمن الرحیم ، نحمده ونصلی علی رسوله الکریم

محترمووروڼوپه طریقت کښی اودطریقت داستاذانوپه نظرکښی د حضرت حق سبحانه و تعالی د ذات او صفاتو د مبارکو اسماوو ذکر او یادونه یو غیرمعارض أصل دئ . لکه څرنګه چي د شریعت اسلامي او د قرآني ایاتو او نبوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

أحاديثو له مخې د الله جل جلاله ذکر و الله جل جلاله ته د قربت او د نزديکت او دارنګه د انسان د ظاهري او باطني پاکوالي او د قلبي تصفيې لپاره ډير أهم کار او عمل بلل سوئ دئ ، لکه الله جل جلاله چي فرمايلي دي : فاذکرواني أذکرکم واشکروالي ولاتکفرون .

د الله جل جلاله د ذکر په اړه به ان شآءالله تفصيلي معلوماتونه د طريقت او شريعت له نظره په راتلونکو برخو کښي درته راسي ، دابرخه فقط و فقط د دغه عظيم الشانه مَبحَث د عنوان او د سرليک په ډول وليکله سوه .

قدرمنو ورونو

ذکر په عربي ژبه کښي د يادوني معنى ورکوي چي څوک يو شئ يا يوحالت يادوي ، لکه مسافر چي دکورنۍ څخه ليري د پرديسي په حالت کښي خپل کور او خپلوان يادوي .

د ذکر بله معنى د هيري ضد مفهوم افاده کوي مثلا : دوه جمع دوه څلورکيږي يا اور تود او سوځونکئ دئ يا داسي نور مسايل چي ذهن يې أکثرًا نه هيروي ، دژبي بيان يا د قلم د ليکني د اثره افادې ته هم ذکر ويل کيږي ، په ذهن کښي ديوې موضوع يا شي حاضرول د هغه شي يا موضوع ذکر بلل کيږي ، ذکر د زدکړې معنى هم ورکوي او د ځينو نورو مفاهيمو د افادې لپاره هم استعماليږي ، نصيحت او پند ته هم ذکر ويل سوئ دئ .

په قرآن عظيم کښي يو شمير اياتونه د ذکر په باره کښي نازل سويدي ، او د مسلمانانو د نجات او فلاح لپاره يې د خدائ (جل جلاله) د مبارکو أسماؤ د ذکر هدايت کړئ دئ ، مثلا:

�د خپل خدائ نوم سهار او ماښام يادوه . �

حضرت أبوسعيد (رضي الله عنه) وايي چي د حضرت رسول أکرم (صلى الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وسوه چي د قيامت په ورځ د خدائ (ج) په نزد کوم بنده افضل او لوړ دئ ؟

ده مبارک (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل چي : د خدائ ذکرکونکي (نر او ښځي) .

بيا پوښتنه وسوه چي يارسول الله اياد ذکرالهي کونکئ د خدائ په لار کښي د جهاد کونکي څخه هم أفضل دئ ؟

پيغمبر (ص) ورته وفرمايل : که هغه جهادکونکئ خپله توره پر کافرانو او مشرکانو وچلوي تر دې چي د هغه توره ماته سي او هغه خپله په وينو رنګ سي (يعني شهيد سي) بيا هم د خدائ ذکر کونکئ په مرتبه کښي د هغه څخه بهتر دئ .

)د مشکوة حواله پر صحيح ترمذي . (

په بخاري شريف کښي له حضرت أبوهريرة څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي الله تعالى فرمايي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپل بنده سره یم تر څو پوري چي هغه مایادوي او د هغه دواړي شونډي زما په ذکر سره حرکت کوي .

د حضرت عبدالله بن عمر (رض) څخه روایت سوئ دئ چي رسول الله (ص) فرمایلي دي : الاولکل شیء صقالة وصقالة القلوب ذکرالله ،یعنی

دهر شي صفایي سته او د زړه صفایي د خدائ (جل جلاله) ذکر دئ ، او د خدائ (ج) د عذاب څخه د خلاصون لپاره تر ذکر الهي هیڅ شئ بهتر نسته . اصحابو عرض وکړ ایا د خدائ (ج) په لاره کښي تر جهاد هم أفضل دئ ؟ ده مبارک (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل : که څه هم د جهاد کونکي توره په جنگ کي ماته سي . (مشکوة شریف).

محترمواسلامی ورونړوله مخه ترتحلیل دمباحثو دذکرپه دي برخه کښی داهل السنت والجماعت دڅلوامامانوموقف درته ذکرکوم کوم چی دتصوف اوطریقت په باره کښی یې درلودئ چی بیان یې په دې شرحه دی

اول

امام اعظم ابوحنیفه نعمان رحمه الله،څمونږدغه مبارک اوعالیقدره امام په تصوف کښی صاحب دطریقت ؤپه هدایة النافع کښی مذکوردی چی امام اعظم په طریقت کښی دامام جعفرصادق شاګرداومریدؤپه درمختارکي اوپه حاشیه دابن عابدین کښی پردرمختارباندی راغلی دی چی ابوعلی دقاق ویلی دی چی مادطریقت اخذله ابی قاسم نصرآباذی څخه کړیدی اوابوقاسم ویلی دی چی مادطریقت اخِسته له شبلی څخه کړی دی اوهغه له سری سقطی څخه اوهغه بیاله معروف کرخی څخه اوهغه بیاله داوودطائی څخه اخذدطریقت کړیدی اوهغه بیا علم اوطریقت دواړه له امام اعظم ابوحنیفه څخه حاصل کړیدی

دوهم

امام مالک بن انس رضي الله عنه هم صاحب دشریعت اودطریقت ددواړو وو علامه عدوي په خپله حاشیه کښي کومه چي پرشرحه دامام زرقاني پرته ده پرمتن دعزیه کوم چي په فقه مالکي کښي جوړسویدی ددریم جز په صفحه۱۹۵ کښي ویلی دي چي امام مالک رحمه الله تعالی فرمایلي دي (من تفقه ولم یتصوف فقدتفسق ومن تصوف ولم یتفقه فقدتزندق ومن جمع بینهمافقدتحقق)یعنی هرڅوک چی دفقهی علم حاصل کړی اوعلم تصوف اوطریقت حاصل نکړی اودطریقت پرلارباندی ولاړنسی نوپه تحقیق سره به دغه سړئ فاسق وګرزی اوهرڅوک چی بیاطریقت اوعلم تصوف حاصل کړی اودعلم فقهی تحصیل ونکړی نوپه تحقیق سره به دغه څوک زندیق وګرزی اوهرڅوک چی دغه دواړه علمونه سره جمع کړی نوپه تحقیق سره دغه سړئ وحق ته ورسیدئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريم امام شافعی رحمه الله فرمایلی دی چی ستاسی له دنیا څخه دری شیان وماته محبوب دی،اول ترک دتکلف دوهم له خلګوسره ښه معاشرت دریم پیروی اواقتداء په لاره پسی داهل تصوف،انظرکشف الخفاءللامام العجلونی ،ص،۳۴۱،جزء،،۱

څلرم امام احمدرحمه الله فرمایلی دی چی زه ترصوفیه ؤبهترین قومونه نه پیژنم یوچاورته وویل چی دوی سماع اوتواجدکوی ده په جواب کښی و رته وویل چی پریږده دوی چی یوساعت له خپل رب سره خوشحالی وکړی،غذاءالالباب شرح منظومة الآداب،جزء،۱ص،۱۲۰المحمدالسفارینی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې وتاسی ته په تصوفی اصطلاحاتوکښی دذکردډولوبیان کوم کوم چی په دې شرحه دی:

۱ (تقلیدی ذکر (۲) تحقیقی ذکر (۳) (جلی) څرګند ذکر (۴)(خفی) پټ ذکر

تقلیدی ذکر:

تقلیدی ذکر هغه ډول ذکرته ویل کیږي ، چی ذاکر محض دتقلید له رویه ذکرکوی ، یعنی ژبه يې په ذکر اخته وی ، مګر دزړه حضوريې لا نه وی موجود سوی ، پداسی حالت کی چی یوازی ژبه په ذکر مصروفه وي ، اوزړه ورڅخه خبرنه وی . شیخ اومرشد کوښښ کوي چی په مرید کښی باطنی حضور ، دزړه بیداری ، اوذهنی تمرکز زیات کړی . شیخ پدې پوهیږی چی د سالک په لومړنی دوره کښی دذکر قلبی توجه اوحضور نسبتا لږ وی ، اودهغو مرحلو څخه چی نوی صوفی اوسالک تېریږی ، دزړه دحضور پیداکېده ضرور امردی. ځکه چی په صوفیانه اصطلاحاتو کښی که ذکر په خوله ویل کیږی اوزړه ورڅخه غافله وی ، نتیجه يې داسی ده ، لکه : څوک چی تخم په ښوره زاره مځکه کښی وکری . چی حاصل يې طبعا مطلوب نه وی .

تحقیقی ذکر :

دطریقت دسیر اوسلوک له مخې ذکر هغه وخت تحقق پیداکوی ، چی دکامل شیخ له لو ری ومریدته تعلیم اواجازه ورکړه سی ، اودهغه په روح اوزړه کښی ځای ونیسی څوپه دې توګه دذکراغېزه زیاته سی . ذکر په طریقت کښی دمریددلومړنی مرحلې بیا تراخیرنی پړاو پوری ، چی دفنا اوبقا مقامونه دي ، ملګری وي ، ځکه چی ذکر سره دزړه له حضوره مرید مرحله په مرحله دیوه مقام څخه وبل روحانی مقام ته لوړه وی .

جلی ذکر :

جلی اوڅرګند ذکر هغه ډول ذکر ته ویل کیږی چی ، ذاکر نسبتا په لوړ اواز سره ذکر کوی په ځنوتصوفی سلسلوکښی دلوړ اواز یعنی (جلی) ذکر اصل منل سویدی ، دحضرت شیخ عبدالقادرجیلانی (رح) سلسله چی په قادر یه مشهوره ده وجلی ذکرته ترجیح ورکوی .

خفی (کرار) ذکر :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خفی یاکرار ذکر وهغه ډول ذکرته ویل کیږی چی ذاکر په کښته اواز سره ذکر کوی . دحضرت شاه نقشبند (رح) طریقه چی په نقشبندیه ، سلسله سره مشهوره ده ، دخفی ذکر حالت یې منلی دی .

حتی که مرید دعادی خلګوسره په مجلس کښی ناست هم وی دخفی ذکر کولو څخه غافل نه وی . ذکرکه خفی وی یاجلی دمرید دزړه حضورلازم دی . دذکرنوعیت ، او وخت دپیر اومرشد له لوری ټاکل کیږی دذکر په نوعه کښی کله داسی حالت هم راځی ، چی مرید دخپل هر نفس چی با سی یا یې بیرته ننباسی ، د دالله جل جلاله داسماؤ څخه په هغه ډول چی دپیر له لوری وظیفه ورکړه سوی وی ، ذکر کوی ، دسا ایستواوبیرته ننیستوپه هردم کښی (ذکر) دلاسه نه ورکوی ، ځکه چی دمرید دپاره دطریقت له رویه په ذکر کښی یوګړی ځنډهم تاوان لری .

محترمو مسلمانانو له مخه تر دي چي د تصوف او عرفان دشرعی حیثیت په بیان شروع درته کوم ستاسي توجه یوي ضروري خبري ته را ګرځوم ، هغه دا چي دهغو شیانو له جملې څخه چي نن صبا په مسلمانانو کښې په عامه توګه منځ ته راغلي دي او د دي وړ دي چي ډېر افسوس باید سرے پرې وکړي یو لوے شئ دادئ چي له تصوف او عرفان څخه مسلمانان یا غافل دي ، او یا یې مخالف دي ، هغه خلق چي د تصوف اوعرفان عقیده لري له تصوف څخه په غفلت کښې پراتۀ دي ۰ د مثال په ډول په هیڅ مدرسه ،او مکتب کښې د تصوف د علم یو کتاب هم محصلینو ته نه تدریس کیږي او نه تعلیم ، د اکثرو علماؤ چي پلټنه وشي نو صورتحال یې دا وي چې د تصوف د علم یو کتاب یې په ټول عمر کښې په کتب خانه کښې لا نه وي لیدلئ ، او ځیني خلق لکه وهابیان بیاپه دې ډول دي چي د اسلام د مقدس دین دغه عظیمه شعبه چي تصوف او عرفان دے بیخي کفر او شرک ګڼي ، او صوفیان او اولیاء کرام العیاذ بالله مشرکان او کافران بولي ۰ دبېلګي په توګه په یو کتاب کښې چې د ((فکر صوفي)) په نامه دئ او یو وهابي ملا چي عبدالرحمن نومیږي د تصوف د علم او د اولیاء کرامو په رد کښې جوړ کړئ دئ او نن صبا د انترنیټ له لاري هم شائع شوے دے داسي راغلي دي : چي (العیاذ بالله) تر ټولو هغو فتنو چي مسلمانان په مبتلا شوي دي لویه فتنه د تصوف ده چي ټول قسمونه د کفر ئې په بغل کښې نیولي دي ۰ نو په دې سبب موږ غواړو چي مسلمانانوته د تصوف او عرفان په اړه درجه په درجه مفصل معلومات ورکړو.

د تصوف شرعي حېثیت

محترمو مسلمانانو د تصوف او عرفان دبیان د سلسلې په دې برخه کښې تاسو محترمو ته د تصوف شرعي حېثیت ، او د صوفي دکلمې تحقیق وړاندې کوم ۰ محترمو په اسلام کښې د تصوف شرعي حېثیت په دې ډول دے چې تصوف د دین یو داسي مهمه شعبه ده لکه څنګه چي (فقه) د دین مهمه شعبه ګڼله کیږي ۰د (درمختار) او د فقهې د نورو معتمدو کتابو په حواله لکه څنګه چي د فقهې د علم زدکړه فرض کفائي ده دا رنګه د تصوف د علم زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم په مسلمانانو باندې فرض کفائي ده ۰ د اسلام په ابتدائي دورو کښې حتی د امام ابوحنيفه رحمه الله په زمانه کښې ((علم فقه)) د دين د ټولو شعبو نوم ؤ په دې ډول چې علم عقايد ، او علم د ټولو ظاهري شرعي اعمالو لکه نمونځ ، روژه ، حج ۰ او د تصوف علم ټول په ((علم فقه)) کښې داخل وو همدا سبب دے چې امام ابوحنيفه رحمه الله خپل هغه کتاب چې په عقايدو کښې يې تصنيف کړے دے په فقه اکبر سره مسمی کړيدئ اودې ته دفقهې قديمي اصطلاح ويله کيږي ، په وروسته زمانه کښې علماوو د ډېر اهتمام له وجهې ((علم عقايد)) ځانته علم وګرځاوو او په ((علم کلام)) سره يې مسمی کړ ، ا و ((علم اخلاق)) يې ځانته علم وګرځاوو او په ((علم تصوف)) سره يې مسمی کړ ، او د ظاهري اعمالو علم يې ځانته علم کړ او په ((علم فقه)) سره يې مسمی کړ او دې ته جديده اصطلاح ويله کيږي ۰ دجديدې اصطلاح له مخې د دين علم درې قسمه علم دے علم کلام ، او علم تصوف ، او علم فقه چې په قديمه اصطلاح کښې دغو درې واړو ته فقه ويله کيده ۰ په قران کريم کښې او دا رنګه په نبوي (ص) مبارکو احاديثو کښې چې امر په تفقه في الدين راغلي دے مراد ورڅخه د همدغې قديمي اصطلاح مطابق زده کول د دغو درې واړو علومو دي ۰ د فقهې او د تصوف تر منځ داسې شديد تړون موجود دے چې عمل کول په فقهې باندې بې له تصوفه ، او عمل کول په تصوف بې له فقهې ممکن نه دے ۰ په قران کريم او په سنت نبوي کښې چې مسلمانان د فقهې په زدکړه امر شوے دے په هغه عمل کول بې له تصوفه ممکن نه دے ۰

محترمو ! تصوف مختلف نومونه لري لکه علم قلب ، علم اخلاق ، احسان ، سلوک او طريقت ۰ په قران کريم او په سنت نبوي (ص) کښې تصوف په اکثرو ځايو کښې د احسان په لفظ سره ياد شوے دے ، او زموږ په زمانه کښې دغه علم د تصوف په نامه سره مشهور دے ۰ محترمو! لکه څنګه چې ډېر افعال او کارونه د انسان له ظاهري اعضاو او اندامونو څخه صادريږي (چې دې ته اعمال ظاهره ويل کيږي) دا رنګه ډېر اعمال بيا داسې دي چې د انسان له باطن او زړۀ څخه صادريږي (اودغو اعمالو ته اعمال باطنه ويل کيږي) بيا لکه څنګه چې دغه ظاهري عملونه د شريعت له نظره ځيني فرض ،او واجب دي لکه نمونځ ، روژه ، زکات ، حج، وتر ،او ځيني سنت ، او مستحب دي ، او ځيني حرام ، او مکروه دي دا رنګه د انسان باطني عملونه د قران کريم او د سنت نبوي (ص) له نظره ځني عملونه فرض دي لکه تقوی ، له خدائ جل جلا له څخه ويره ، له خداے او رسول (ص) سره محبت ، اخلاص ، توکل ، صبر ، شکر ، تواضع ، خشوع ، قناعت ، حلم ، سخاوت ، حيا ، رحم دلي ، وغيره ، دغو اخلاقو ته فضايل او اخلاق حميده ويل کيږي ۰او ځينې باطني عملونه د انسان بيا حرام او ناروا دي لکه تکبر ، عجب ، ريا ، محبت د مال ، محبت د جاه او منصب ، بخل ، بزدلي ، لالچ ، دښمني ، حسد ، کينه ، سنګدلي ، او بې محله يا له اندازې وتلې غصه ، وغيره چې دغو ته رذائل يا اخلاق رذيله ويل کيږي ۰

او لکه څنګه چې ظاهري اعمال ترفقهې پورې تعلق لري او دفقهې د علم له لارې دظاهري اعمالو فرض والئ او حرام والئ معلوميږي او د علم فقهې د دستور مطابق هر مسلمان مکلف دے چې دغه ظاهري عملونه انجام کړي دا رنګه تمام فقها او علما پردې باندې متفق دي چې له باطني اخلاق رذيله وو څخه ځان ساتل او دا رنګه باطني اخلاق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمیده په ځان کښې راوستل پر هر عاقل ، بالغ مسمان نر ، او ښځه باندې فرض دي په دې اړه د در مختار د اول جلد ٤٠ صفحه وګورئ ۰

له اخلاق رذیله ؤ څخه ځان ساتلو ، او اخلاق حمیده په ځان کښې راوستلو ته اصلاح النفس ، یا تزکیهٔ نفس ، یا تزکیهٔ اخلاق ، یاتهذیب اخلاق یا تهذیب نفس ویل کیږي او دا د تصوفو حاصل او مقصد دے ۰ په قران کریم کي الله پاک د نفس د تذکیې په شان کښې خپلو بندګانو ته دا سې هدایت فرمایلے دے: قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (سورهٔ شمس ۹ او ۱۰ ایتونه) ۰ یعني په تحقیق سره په مراد ورسیدی هغه څوک چي پاک یې کړ نفس خپل له رزیلو اخلاقو څخه او په تحقیق سره نامراده شو هغه څوک چي پټ یې کړ نفس خپل په رزیلو اخلاقوسره ۰

محترمومسلمانانو ورونړو دتصوف اوعرفان پدي برخه کښی دهغوصفاتوبیان درته کوم کوم چی په طریقت کښی دمرید دپاره ضروردی چی په هغوصفتوسره به موصوف وي د دي دپاره چی له سلوک اودشیخ اومرشد له صحبت څخه ګټه واخلي او وکمال ته ور سېږي اوکه دغه صفتونه په مرید کښی موجود نه وي نوبیا له سلوک اوله صحبت څخه دمرشدفیض اوبرکت نسی حاصله ولای او وکمال ته نسی رسېدلای هغه صفتونه ټول شل صفتونه دي کوم چی دطریقت علماوو ذکرکړیدي اوشرحه یې په دي ډول ده

اول

صفت توبه ده، په طریقت کښي دمریددپاره داضروري ده چي کله له یومرشدسره بیعت وکړي نوبه دنصوح اواخلاص توبه له ټولوګناووڅخه کاږي اوبیاچي له هرمقام څخه واوچت اولوړمقام ته ورسیږي نودتوبې تجدیدبه کوي ځکه په هرمقام کښي چي دَيْ وي نوځني داسي شیان سته چي نسبت وهغه مقام اووحال ته دده ګناوي بللي کیږي که څه هم دلاندي مقام ووالاته هغه شیان نیک کارونه ګڼل کیږي لکه چي په شریعت اوطریقت کښي دامشهورقول دی(حَسناتُ الابرارِ سیئات المقربین)بلکي دغه مقام اوحال چي ده درلودی نسبت وهغه مقام اوحال ته چي اوس دَيْ ورپورته سودطریقت له مخی ګناه بلله کیږی

دوهم

صفت زهددی یعني له دنیاڅخه بې رغبته کیدل دي،مریدبایدتارک ددنیا وي له عیاشي اوله تنعم او ترفه څخه مخ اړوُنکی وي دمریدبایدله دنیاسره دویني قدرتعلق وي چي شرعاً دي اړتیاورته لري اوفقط دده هغه جدي حاجتونه په پوره کیږي کوم چي دَيْ ورته اړوي،

دریم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفت تجریددی. مریدبایدمجردوي په دې معنی چي هغه ټولی علاقې اوتعلقات پري کړي اوځان ورڅخه وژغوري کوم چي شرعاًدهغې علاقي اوتعلق په مراعت کولوسره دَيْ مکلف نه وي او دالله جل جلاله په لارکښي چي دسلوک اودطریقت لارده دَيْ له ترقی. اوله پرمختګ څخه راګرزه وي، لکه الله جل جلاله چي فرمايلي دي

)اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ واولادكم عَدُوًّالَّکُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ (

یعني بېشکه له ښځوستاسوڅخه اوله اولادوستاسوڅخه سته دښمنان تاسي لره نوووېرېږی. له دوی. څخه یعني ستاسوپه ښځواواولا دوکښي داسي ښځي اواولادونه هم پیداکیږي چي ددوی. مراعت اوتعلق تاسي دالله جل جلاله اودهغه درسول(صلی الله علیه وسلم)په مخالفت کښي اچوي نوپه دې وجه دوی.ستاسي دښمنان

دي نوبایدله دوی.څخه وویرېږی. اوځانونه ورڅخه وساتی.

څلورم

صفت عقیده ده،دمریدبایدعقیده برابره وي مریدبایدهغسي عقیده ولري کومه چي داهل السنت والجماعت له مسیرسره توافق لري اودڅلورواامامانو له تګلاري سره مطابقه وي،مریدبایدله هغوټولوعقیدوڅخه پاک وي کومي چي داهل ا لسنت والجماعت دڅلورواامامانودمسلک مخالفي دي،

محترمواسلامي ورونړوپه تېره برخه کښي ماوتاسي ته ددې خبري ذکرکړې ؤچي دطریقت اودسلوک په لاره کښي چي څوک سیراوسلوک کوي اومُریدوي نودغه مریدبایدپه شلوصفتوسره موصوف وي چي دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه څلورصفتونه ماپه تېره برخه کښي درته بیان کړل په دغه برخه کښي له مذکوروصفتوڅخه یوتعدادنورصفتونه درته ذکرکوم چي بیان يې په دې ډول دی.

پنځم له دغوشلو صفتوڅخه تقوي ده مریدبایدپرهیزګاراوله الله جل جلاله څخه وېرېدونکی. وي اوله حرامواوشبهَناکو شیانوڅخه بایدمُجْتنِبْ وي په خوراک اوڅښاک اولباس اوجامه کښي باید مُحتاط وي خوالبته په احتیاط کښي له مبالغې اوله افراط څخه هم بایدکاروانخلي ځکه چي بیادوسواس په مرض اخته کیږي اوترڅوچي يې طاقت وي په عزیمت بایدعمل کونکی. وي نه په رخصت ،اودطَهارت اودنِظافت بایدپوره خیال ساتي، مګرپه دې باره کښي هم بایدافراط ونکړي چي دوسوسي په مرض مبتلا نسي ،اودارنګه په ټولواحوالوکښي داسلام دپیغمبر صلی الله علیه وسلم دغه هدایت باید نصب ا لعین وګرځوي چي(دَعْ مایُرِیْبُکَ الی مالایریبک)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمله دغوشلوصفتوڅخه چي دمريددپاره ضروردي صبردی،په شريعت کښي صبرپردرې قسمه دی،اول صبرپرطاعت اوعبادت دالله تعالی باندي، دوهم صبرله معصيت اوله ګناؤ څخه،دريم صبرپرمصېبتوباندي، په مريدکښي بايددغه درې سره قسمونه دصبرموجودوي، اوله دې سره سره مريدبايد دهغوټولوتقييداتواوپابنديوپرتابعداري باندي صبروکړي کومي چي دشيخ اومرشدله لوري وده ته په هغوی سره امرکيږي اوله شريعت سره موافقت لري،او که په يوه مرحله کښي په اساني سره صبرکول ورته ګران سي نوله تصبرڅخه دي کاراخلي اوپه تکلف سره دي صبرکوي چي په نتيجه کښي الله جل جلاله وده ته دصبرتوفيق ورکړي لکه چي داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (من تَصَبَّرَصَبرّهُ الله)

اوم له دغوصفتوڅخه مجاهده ده مريدبايدهميشه په جهادحقيقي ،جهادکامِل اوپه جهاداکبرکښي کوم چي عبارت دی‌له مخالفت څخه

دخواهشاتودنفس اودشيطان مصروف وي ځکه چي نفس ترخوچي دده دخواهش مطابق رفتارنه کيږي نودَيْ دډيرکمزوري وړي زمري په مثال دی چي په دغه وخت کښي دَيْ ددي توان نلري چي تاپه هلاکت کښي واچوي اوکله چي دده دخواهشاتوتابعداري وکړه سي نوبيا دي ديوه زوروراوچاغ زمري په مثال ګرځي اوستاپرهلاکولوباندي قدرت پيداکوي اوهلاکوي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما معززو اسلامي ورڼو ! د تصوف او عرفان په تیرو دوو برخو کښي ما وتاسي ته د هغو شلو صفتو له جملې څخه کوم چي د مُريد دپاره ضرور دي اوه ۷ صفتونه بیان کړل ، اوس په دې برخه کښي د همدغو شلو صفتو له جملې څخه یو تعداد نور صفتونه درته ذکر کوم ، چي په دې شرحه دي:

)۸ (صفت شجاعت دئ :

د مُريد دپاره په طريقت او شريعت کښي اتم صفت کوم چي په ده کښي بايد موجود وي دادئ چي مُريد به شجاعت او دلاوري لري ، مُريد بايد مردانه او دلير وي ، تر څو چي دَی و کولاۍ سي چي له خپل نفس او شياطين الجن والانس سره په ميړانه مقابله وکړي او هميشه د دوی په مخالفت کښي واقع وي .

)۹ (صفت بَذَل دئ :

مُريد بايد جوّاد ، سخي او شندونکئ د مال وي په حقو لارو کښي ؛ ځکه چي يو خو سخاوت د اسلام د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) له عمده صفاتو څخه دئ ، او دارنگه د اسلام د مقدس دين له نظره سخاوت د مسلمان دپاره ډير عظيم صفت دئ او و الله (جل جلاله) ته د تقرب او نزديکت لويه وسيله ده ، او بل د طريقت په لاره کښي د مُريد دپاره د پر مختللو لوی عامل دئ ، او له دې سره سره بُخل د الله پاک په لاره کښي د پرمختللو ډير لوی عائق او مانع دئ .

د اسلام پيغمبر فرمايلي دي : � السخي قريبٌ مِنَ اللهِ قريبٌ مِنَ الجنةِ بعيدٌ مِنَ النارِ ، والبخيل بعيدٌ مِنَ اللهِ بعيدٌ مِنَ الجنةِ قريبٌ منَ النارِ � (مشکوة وغيره) .

)۱۰ (صفت فتوّت دئ :

فتوت و جوانمردي ته ويل کيږي ، مُريد بايد جوانمرد وي ، په دې ډول چي و هر چا ته پخپله درجه کښي گوري او و هر حقدار ته خپل حق ورکوي او له نورو څخه د حقگذارۍ طلبدار نه وي ، او د الله تعالی په دې قول چي : � وآت کل ذي حق حقه � او دارنگه د اسلام د پيغمبر په دغو ارشاداتو چي :� کلّم الناسَ على قدرِ عقولِهِم � او � و أنزلِ الناسَ منازلَهُم � باندي عمل کونکئ وي .

)۱۱ (صفت صدق دئ :

مُريد بايد صادق وي ، د مُريد ټولي معاملې که له خدائ سره وي او که د خدائ له مخلوق سره وي بايد پر صداقت بِنا وي ، او هميشه يې بايد داسلام د پيغمبر دغه هدايت نصب العين گرځولئ وي چي : � الصدقُ ينجِي و الکَذِب يُهلِک . �

)۱۲ (صفت علم دئ :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مُرید باید په هغه اندازه دیني عِلم حاصل کړئ وي کوم چي دَی ضرورت ورته لري ؛ ځکه د ضرورت په اندازه ددین علم ایزده کول پر هر مسلمان باندي فرض دئ .

امام أعظم أبو حنیفه (رحمه الله تعالی) چي د کومو أحادیثو روایت کړئ دئ د هغوی له جملې څخه (لکه چي طحطاوي ذکر کړیدي) یو حدیث دادئ چي :� طلب العلم فریضة علی کل مسلم . �

)۱۳ (صفت نیاز دئ :

مُرید باید نیاز او عاجزي ولري ، په هیڅ حالت کښي باید عجز ، تواضع او تذلُّل په دې شرط چي د الله (جل جلاله) دپاره وي له لاسه ورنکړي او د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و دغه مبارک حدیث ته ځیر وي چي : � مَن تواضعَ لِلهِ رَفعَهُ اللهُ. �

محترموورونو دهغوشلوصفتوله جملې څخه کوم چي په طریقت کښی دمریددپاره ضروردي دتصوف اوعرفان په تېروبرخوکښي دیارلس صفتونه ماوتاسي ته بیان کړل اوس دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه وځینونوروصفتوته گورئ،چی په دې ډول دی

)۱۴ (صفت عَیَّارِي دئ،

ددغه صفت مقصددادئ چي مریدبایدخپل ځان ناچیز وشمیري اوپه لااباله توگه بایدخپل ځان ته همېشه کتونکئ وي ،اوله فروتنئ څخه ډک وي، لکه چي یوبزرگ په فارسي نظم کښي فرمایلي دي،

درعشق یاربین که چوعیّارمیرویم سرزیرپانهاده چوشطّارمیــرویم

درنقطهء مرادبدین دورما رســیم زیرابسرهمیشه چوپرکارمیرویم

جانرافداي یارگرانمایه کرده ایــــم ورحکم میکندبسردارمیـــــــرویم

مرگ ارکسي بجان بفروشدهمیخریم عیار وار زانکه بریارمیرویم

ماراچه غم زدوزخ وباخلدمان چکار دلداده ایم مابردلدارمیرویم

)۱۵ (صفت ملامتیاده،

په دې معنی چي مریدبایدپه دې ډول وي چي نام اوننگ،مدح اوذم ،رداوقبول دخلگودده په نزد یوشان وي،نه بایددنامه اودشهرت خواهشمندوي اونه بایدددې فکراوسوچ ورسره وي چي خلگ زماښه وایي اوکه بدوایي اوپه خلگوکښي زه مقبول یم اوکه نامقبول یم اونه بایدپه دې باک اوپروا کونکئ وي چي خلگ له ماسره دوستي کوي اوکه دښمني کوي،بد راته وایي اوکه ښه راته وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)١٦ (صفت عقل دئ،

مريدبايدعقل مندوي اوپه هرباب کښي له هوشيارئ اوبيدارئ څخه کاراخستونکئ وي،اوپه مقتضی دعقل عمل کوي خصوصا دخپل استادپيراومرشدپه باره کښي

)١٧ (صفت ا دب دئ،

مريدبايدادبناک وي اوخاونددښواخلاقووي خصوصاً له خپل شيخ اواستادسره بايدله لوئ ادب څخه کاراخستونکئ وي،اوپه ظاهراوپه باطن کښي دخپل شيخ واشاراتوته متوجه وي،اوکه شيخ وده ته دده پرتقصيراتوباندي کومه تنبيه ورکړي نودفعتاً بايددخپل شيخ له تنبيه سره سم دخپلوتقصيراتواصلاح وکړي،اوپه دې باب کښي بايدله هرقسم تعلل،حجت ګويي اوبهانه جويي څخه ډېره کونکئ وي،

مولاناروم صاحب دادب په باب کښي فرمايلي دي ،

ازخـــــــداخواهيم توفيق ادب بي ادب محروم ماندازلـــــطـــف رب

بي ادب تنهانه خودراداشت بد بلکي آتش درهمه آفـــــــــــــــاق زد

هـــــــرچه برماآيدازظلمات غم آن زبــــي باکي وګستاخي است هـم

همدارنګه يوبل بزرګ فرمايلي دي

حافظاعلم و ادب ورزکه درحضرت شاه هرکرانيست ادب لائق خدمت نبود،

محترمواسلامي ورونړودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي دمريددشلوصفتوله جملې څخه داتلسم او نولسم اوشلم صفت بيان درته کوم اوداولسوصفتوبيانونه مي په تېروبرخوکښي درته کړيدي،

)١٨ (صفت حسن خلق دئ :

مريدبايدښه اخلاق ولري اوله تکبر،تفاخراوله عجب اوله جاه طلبۍ څخه اجتناب کونکی وي له خپلوملګرو اوله هرچاسره بايدپه ښواخلاقوګذاره کوي،داسلام په مقدس دين کښي ښه اخلاق په ډېره لوړه کچه اهميت اوارزښت لري،داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم په يوه حديث کښي کوم چي په مشکوة وغيره کښي ذکرسويدئ فرمايلي دي

)ان من احبکم الي واقربکم مني مجلسايوم القيامة احاسنکم اخلاقا(

اوبالمقابل بداخلاق داسلام دمقدس دين له نظره ددنيا اوآخرت ددناکامي اوبدبختۍ ډېرغټ سببونه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹) صفت تسلیم دئ :

مُریدبایدو خپل مرشداواستاذته ظاهراً اوباطناً خپل واک اواختیاروسپاري ، خوپه دې شرط چي استاذ اومرشدېږ واقعاًمرشدوي کامل اومکمل وي،تګ اوناقص نه وی ځکه له ناقص استاذ څخه اخذ او تعلم د طریقت له مخي داسي مثال لري لکه له شیطان څخه چي دعلم اخذکوي

مولانارومی صاحب فرمایلي دي :

چون بسي ابلیس آدم روي هست ـــ پس به هر دستی نباید داد دست

زانکه صیاد میزند بانګ صـــفیر ـــ تا بګیـــــرد مرغ را آن مرغ ګیر

حرف درویشان بدزدَد مَرد دون ـــ تا بګوید بر ســـلیمی آن فسون .

او دارنګه د طریقت علمآؤ فرمایلي دي چي مُرید به و مُرشِد کامِل مُکمِّل ته داسي تسلیم وي لکه مُرده چي و غسل ورکونکي ته تسلیم وي .

۲۰) صفت تفویض دئ :

مُرید باید په مقتضی ددې قول د خدایٔ پاک چي � وأُفَوِّضُ أمرِي الی اللهِ اِنَّ اللهَ بصیرٌ بالعِباد � خپل ټول کارونه و الله (جل جلاله) ته وسپاري ، لکه چي یوه بزرګ فرمایلي دي:

وکلت الی المحبوب امري کله ـــ فان شاءاحیاني وانشاءاتلفا

اولکه چي یوبل بزرګ فرمایلي دي

بګذاشته ام مصلحت خویش بدو ـــ ګربکشد ورزنده کنداوداند

تادل رقم عشق برجان دارد ـــ باران بلابرسردل مېبارد

جانابسرت کزتونګردانم روي ـــ ګرعشق هزارازین برویم آرد،والسلام

قدرمنوورونوکوم څه چي زه په دغه اوپه راتلونکو برخه کښي درته لیکم نوباعث پرهغه باندي داشئ دئ چي له ځینوویب سایټو څخه زماځیني بیانونه کوم چي دتصوف اوعرفان په اړه دي بعضوعربي مواقعو او ویب سایټو کوم چي وعراق اووغیره ته منسوب دي نقل کړیدي اوبیاپې داخبره زیربحث ګرځولې ده چي دافغانستان یونامتوعالم مولانامحمدمعین الدین ابوالفضل په رسمی مواقعوکښي دتصوف مدح، صفت اوبیان کوي اوپه دې باره کښي ډیروعربوعلماووخپل نظرونه ورکړیدي چي په هغوی کښي اکثر مثبت نظرونه دي که څه هم زیات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغواکثروعلماوو سلفیان دي، اوصرف دوویادرو سلفی عالمانو منفی نظرورکړیدئ خوددغوعلماوودنظرو په اول سرخط کښي چي کوم بیان په مذکوروویب سایتوکښي ذکرسویدی دهغه معنی اومطلب په دې ډول دئ :

نن ورځ مي په ځینورسمي مواقعوکښي ولیدل چي مولامعین الدین ابوالفضل دتصوف مدحه کوي ، دغه رباني عالِم د تصوف په اړه وخلگو ته بیانونه ورکوي او د تصوف له اهمیت څخه بحث کوي ، د مولانا معین الدین له دغو بیاناتو څخه دا خبره څرگنده سوه چي کومه اوازه چي ځموږ د عربو په منځ کښي خپره سوېده چي د افغانستان عالمان او طالبان له تصوف څخه منکر دي او د سلفیت عقیده لري دروغ او بې اساسه ده ، بلکي د افغانستان عالمان او طالبان اهل د تصوف حقیقي دي او ددین د دښمنانو په مقابل کښي په شجاعتمنده او صادقانه توگه جنگیږي .

او ځینو عمده عالمانو د دوی داسي نظر ورکړئ دئ چي په اسلام کښي چي کوم نامتو او باشجاعته مجاهدین تیر سویدي نو هغه ټول متصوفین وو ، لکه عثمانیه سلاطین ، صلاح الدین ایوبي ، محمود غزنوي او لکه عمر مختار وغیرهم .

ــــ ما چي د دوی نظرونه ټول وکتل نو و درو خبرو ته ډیر سخت حیران او په تعجب کښي پاته سوم :

اول ودې خبري ته چي په موجوده زمانه کښي پداسي حساسو او نازکو حالاتو کښي چي د دنیا ټول کافران سره له دې چي دوی په خپل مابین کښي زیات پریکړنونه ، عداوتونه او اختلاف د نظر سره لري د مسلمانانو په مقابل کښي یو صف او متحد ملت گرځیدلي دي ،او مسلمانان (پر ځای ددې باند چي له مذهبي تعصباتو څخه لاس واخلي او خپل جزئي او فرعي اختلافات غیر ملتفت الیها وگرځوي او د کفارو په مقابل کښي ودریږي او له اسلام څخه دفاع وکړي) نور هم په مذهبي تعصب کښي تشدد او ټینگار کوي او د کفر تر دفاع یې ودغه کار ته اهمیت ورکړئ دئ .

دوهم ودې خبري ته چي د فغانستان مسلمان ملت ، خاص بیا د افغانستان عالمان او طالبان د امام اعظم ابو حنیفه (رضي الله عنه) مذهبیان دي او په علم عقاید کښي د علَم الهُدی امام ابو منصور ماتریدي (رحمه الله تعالی) پیروان دي ، نو بیابه په دوی کښي داسي خلگ څنگه پیدا سي چي هغوی دي له تصوف څخه انکار کوي ؛ ځکه له تصوف څخه انکار له حنفیت او ماتریدیت څخه په قطعي ډول خارجیدل دي .

دریم ودې خبري ته چي د تصوف مطلب زهد او تزکیه ده ، یعني له ناروا خویو څخه ، لکه کبر ، حسد ، فخر ، بخل وغیره ځان پاکول ، او تحلیه یعني په ښو اخلاقو سره ځان ښایسته کول دي .

نو که څوک دا ډول عقیده ولري چي العیاذبالله تصوف داسلام یو جزء نه دئ نو دا عقیده یې دې لره مستلزمه ده چي په اسلام کښي زهد نسته ، په اسلام کښي دانسته چي له بدو اخلاقو به ځان صفا کوې او په ښو اخلاقو به ځان ښایسته کوې ، سره له دې چي الله پاک فرمایلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

�قد افلَحَ مَـــن زكّٰها و قـــد خابَ مَـــن دسها . �

او سربیره پر دې پر اهل تصوف باندې طعن ویل دمسلمانانو پر څلورو امامانو باندې او دارنګه پر هغو ټولو مخکښو علماؤ باندې طعن ویل دي کوم چي د هغوی له امامت او جلالت د شان څخه منکرین د تصوف او د اهل تصوف هم انکار نه سي کولای .

په راتلونکو برخو کښې به زه انشاءالله و تاسي ته د څلورو امامانو او دارنګه د عالم اسلام په منځ کښې د مسلمو علماؤ ، لکه امام نووي ، امام عز بن عبدالسلام ، علامه سید شریف الجرجاني ، شیخ محمد ابو زهره ، امام محاسِبي وغیرهم نظرونه او بیانونه د تصوف او د اهل تصوف په باره کښې ذکر کړم.

محترموورونېو اوس دامت مسلمه دهغوامامانواوعالمانوکوم چي دتمام امت مسلمه مخکښان اووټول امت مسلمه ته مقبول دي داقوالو په ذکرپیل درته کوم هغه قولونه ددوی چي دتصوف په اړه یې کړیدي

دڅلورواامامانوقولونه دمخه هم ما درته ذکرکړیوو اوس بې بیا انشاءالله ددغواقوالودجریان په اخیرکښې دهریوه قول درته ذکرکړم .

دتصوف په اړه دامت مسلمه دعلماووقولونه په دې شرحه دي:

اول : امام النووي، المتوفى سنة(٦٧٦)هجري (رحمه الله تعالى) .

محترموورونېوامام نووي هغه عالم دئ کوم چي وټول امت مسلمه ته مُسَلم اومقبول عالم دئ اودصحیح مسلم شارح دئ حتی هغه خلګ هم کوم چي دتصوف دښمنان دي امام نووي په هراعتبار تسلیموي اومني یې،،دتصوف په اړه ده په خپله رساله کښې کومه چي په � مقاصدالامام النووي في التوحيد والعبادة واصول التصوف � سره نامداره سوېده داسي فرمایلي دي:

اصول طريق التصوف خمسة،(١) تقوالله في السروالعلانية،(٢) اتباع السنة في الاقوال والافعال (٣) الاعراض عن الخلق في الاقبال والادبار(۴)الرضاعن الله في القليل والكثير(۵)الرجوع الى الله في السراء والضراء .

یعني دتصوف دطریقې اودلاري ټول بنیادي اصول اواساسات پنځه شیان دي :

)١ : (تقوی اوویره له الله جل جلاله څخه په پټه او په ښکاره کښې،یعني هرڅوک چي له تصوف سره رښتونئ تعلق لري نوهغه به له الله جل جلاله څخه ویرېږي اودغه وېره بې په دې ډول وي چي که تنها اویوازي وي هم له الله جل جلاله څخه به وېرېږي اوکه په خلګوکښې وي هم له الله جل جلاله څخه به ویرېږي .

)٢ : (اصل اواساس دتصوف اتباع دسنت درسول علیه السلام ده په ټولوقولواوپه ټولوفعلوکښې دده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني تصوف خلګ ودې ته رابولي چي خپلي خبري او لفظونه او خپل ټول کارونه د رسول (صلوات الله عليه واله وصحبه اجمعين) د سنت او طريقې تابع وګرځوي .

۳) : (اصل او اساس د تصوف اعراض او مخ اړول دي له مخلوق څخه په حال د اِقبال او د اِدبَار د دواړو کښي .

يعني هر څوک چي له تصوف سره واقعي تعلق ولري نو هغه به و خلګو ته هيڅ اسره نکوي او نه به هغه قسم ګډون او اختلاط له خلګو سره کوي کوم چي دَی له الله (جل جلاله) څخه په غفلت کښي اچوي ، بلکي په کامله توګه به و الله تعالى ته متوجه وي ، او دا صفت به په هر حال کښي وده ته ثابت وي ، هم په حال د �اِقبال � او د مخامخ کيدو کښي له خلګو سره او هم په حال د � اِدبَار � کښي يعني په حال کښي د شا ګرځولو وخلګو ته .

۴) (اصل او اساس د تصوف راضي کيدل دي له الله (جل جلاله) څخه په لږ او په ډير په دواړو کښي .

يعني څوک چي مدعي د تعلق د تصوف وي نو په ده کښي به دا صفت موجود وي چي له الله جل جلاله څخه به په هغه حال کښي هم راضي وي چي کم شئ وده ته ورکړ سي ، مثلاً مال يې کم وي ، اولاد يې کم وي ، عزت يې کم وي او رتبه يې کمه وي ، اوپه هغه حال کښي به هم راضي وي چي ډير شئ ورکړ سي .

۵) : (اصل او اساس د تصوف رجوع ده و الله (جل جلاله) ته په خوشحالي او په راحت کښي ، او دارنګه په تکليف ، مرض او مصيبت کښي .

يعني متصوِّف انسان به په هيڅ حالت کښي د الله (جل جلاله) په تعلق ، عبادت او بندګي کښي سستي او کمزوري نکوي ، نه بې خوشحالي ، اسايش او راحت د الله پاک له بندګۍ څخه راګرځوي ، او نه به مصيبت ، غم او تکليف و ده ته ددې باعث ګرځي چي د الله پاک په بندګي کښي تکاسل او تغافل وکړي .

محترمو مسلمانانو ! د اسلامي أمت ددغه ستر امام قول او نظر مى کوم چي د تصوف په اړه يې کړئ دئ درته بيان کړ ، نو اوس قضاوت او فيصله تاسي وکړۍ چي د تصوف مقصد دغه پنځه شيان سي لکه چي امام نووي فرمايلي دي ، او سره له دې يو څوک له تصوف څخه انکار کوي يا بد پر وايي ، نو ايا ! دغه انکار او بد ويل بې په حقيقت کښي دا معنى ونلري چي : په پټه او ښکاره کښي له الله څخه ويره ښه کار نه دئ ، او دارنګه متابعت د رسول (عليه السلام) ښه کار نه دئ ، دارنګه العياذ بالله په هر حال کښي و الله (جل جلاله) ته راجع کيدل ښه کار نه دئ ؟ .

او چي دا معنى ولري نو بيا و دغو خلګو ته په کومه سترګه بايد وکتل سي کوم چي له تصوف او له اهل تصوف څخه انکار کوي او بد پر وايي ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنبیه :

محترمو ورونو ! دلته د یوې خبرې ذکر کول ضروري ګڼم هغه داده چې کوم تصوف چې زه یې مدح او صفت درته کوم ، او دارنګه کوم اهل تصوف چې زئې تائید کوم او پر منکرینو باندې یې بد وایم له دې څخه ځما مقصود صحیح او حقیقي تصوف او اهل تصوف دي ، پاته سوه هغه خلګ چې په ټګۍ برګۍ او په دروغو سره و تصوف ته خپل ځانونه منسوبوي او ددې ادعا کوي چې موږ اهل طریقت یو او خود ساخته رویې او طریقې یې په مخه پسې اخستي دي ، چې له ظاهر او باطن د شریعت څخه مخالفې دي ، لکه په موجوده زمانه کښې چې په هر اسلامي هیواد کښې دغه قسم ټګان موجود دي ، نو دا نه زه اهل تصوف او اهل طریقت بولم او نه له دوی څخه دفاع کوم .

دشریعت په علماؤ کښې هم علمآء سوء ، علمآء باطل او عُلمآء دنیا پیدا کیږي ، او و طریقت ته چې کوم خلګ ځانونه منسوب بولي په هغوی کښې هم دغه ډول بد خلګ پیدا کیږي ، دا هغه خلګ دي چې د دوی په باره کښې مولانا جلال الدین رومي (رحمه الله تعالی) فرمایلي دي :

چـــون بسي ابـــلیس آدم روي هــــــســــــت

پس بـــه هـــر دَســـتِي نبـــاید داد دســــت

حَـــــرف درویشـــان بدُزدد مـــردِ دون

تـــا بگـــوید بر ســــــلیـــمي آن فـــسون

زانـــــکه صـــیاد میزند بـــانګِ صفـــیر

تا بګـــیرد مـــرغ را آن مــــــرغ ګــــیر.

والسلام ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library